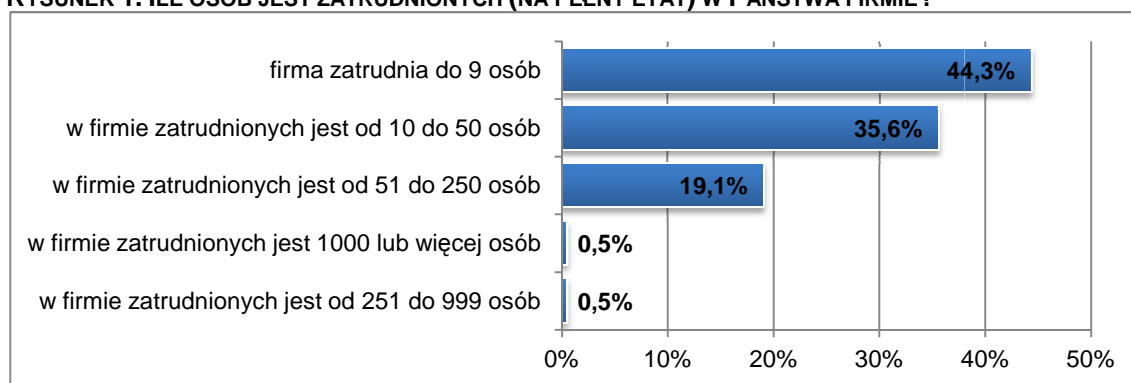

1. Charakterystyka badanych podmiotów

W powiecie szczecineckim w badaniu sytuacji i oczekiwań pracodawców wzięło udział 194 respondentów. Zdecydowaną większość stanowili pracodawcy reprezentujący mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (44,3%) oraz przedsiębiorstwa małe, zatrudniające do 50 osób (35,6%). Dane na temat liczby zatrudnionych pracowników przedstawia rysunek 1.

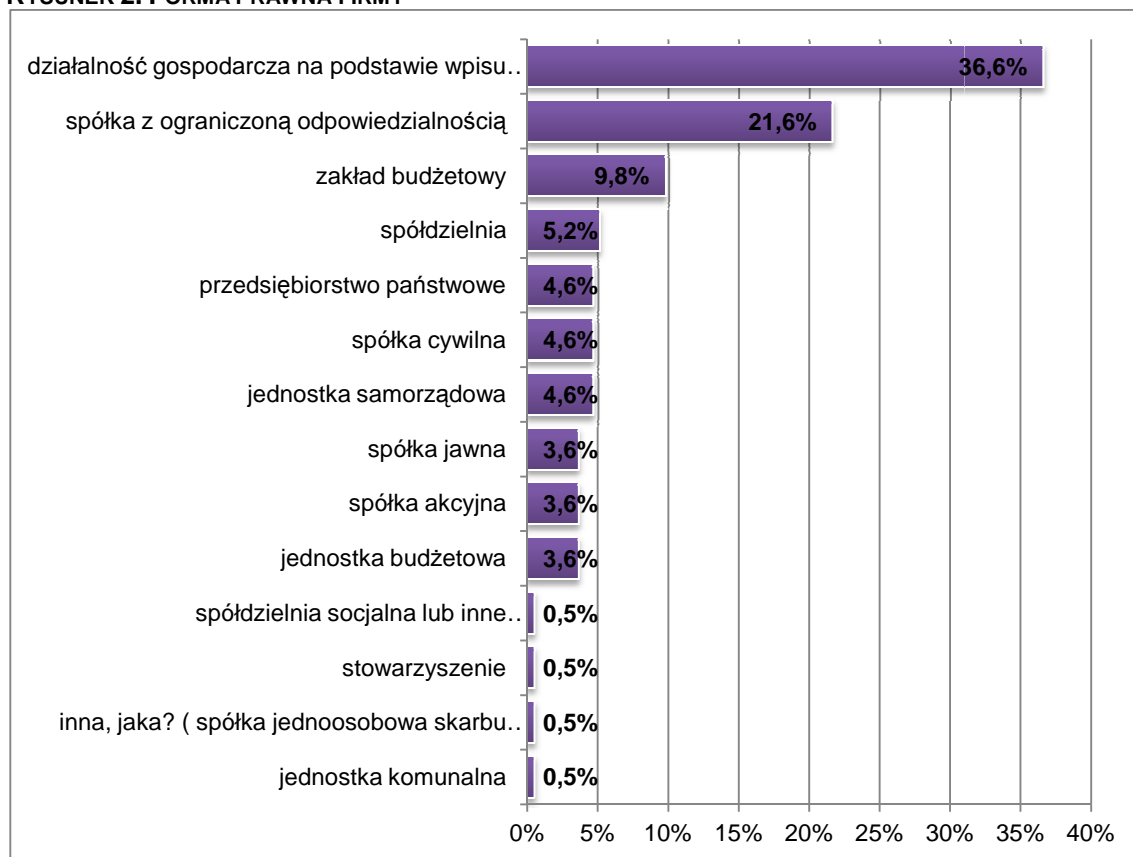
RYСУNEK 1. ILE OSÓB JEST ZATRUDNIONYCH (NA PEŁNY ETAT) W PAŃSTWA FIRMIE?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Największą grupę wśród przedsiębiorstw objętych badaniem stanowiły przedsiębiorstwa osoby fizycznej (36,6%), a następnie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (21,6%). Pozostałe formy prawne w powiecie szczecineckim były zdecydowanie rzadziej spotykane (rysunek 2).

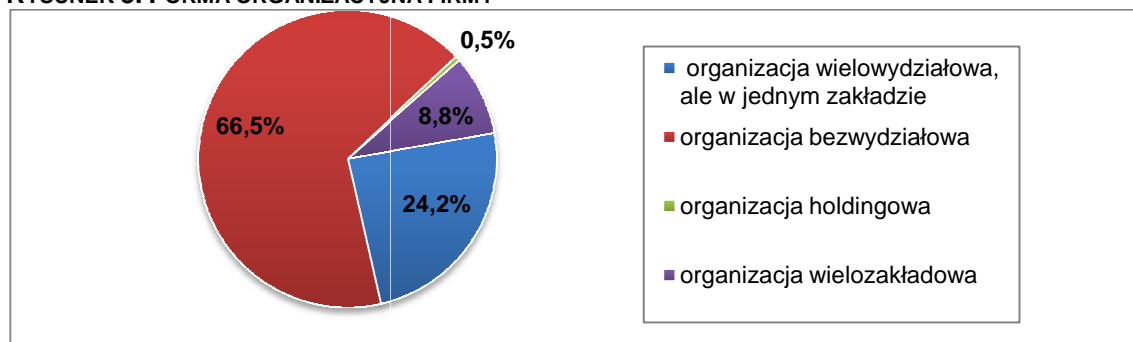
RYSUNEK 2. FORMA PRAWNA FIRMY

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Większość firm, które wzięły udział w badaniu posiadała bezwydziałową strukturę organizacyjną (66,5%). Przedsiębiorstwa o strukturze wielowydziałowej, ale funkcjonujące w jednym zakładzie stanowiły 24,2%. Najniższy był odsetek firm posiadających organizację wielozakładową i holdingową - wynosił 9,3% (rysunek 3).

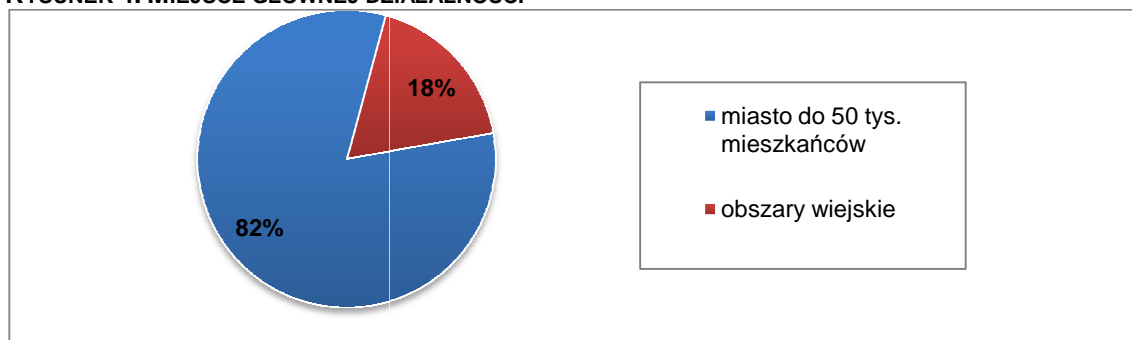
RYSUNEK 3. FORMA ORGANIZACYJNA FIRMY

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Zdecydowana większość badanych podmiotów prowadziła główną działalność gospodarczą na terenie ośrodka miejskiego liczącego do 50 tys. mieszkańców (82%) (rysunek 4).

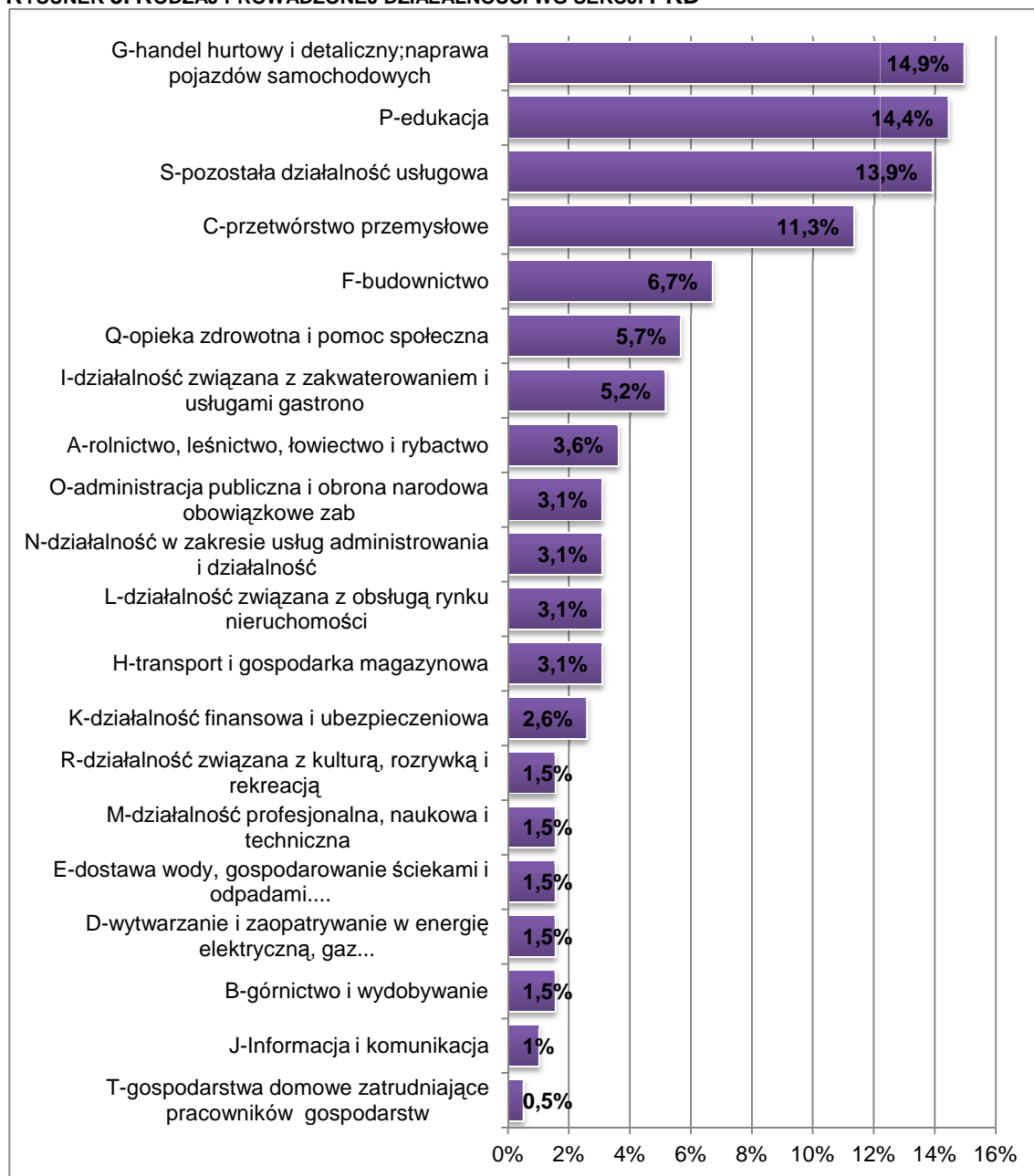
RYSUNEK 4. MIEJSCE GŁÓWNEJ DZIAŁALNOŚCI

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W badaniu reprezentowane były głównie następujące branże działalności, według klasyfikacji PKD: G (handel hurtowy i detaliczny: 14,9% badanych respondentów), P (edukacja: 14,4%), S (pozostała działalność usługowa: 13,9%) oraz C (przetwórstwo przemysłowe: 11,3%). Rozkład pozostałych branż według PKD, które wzięły udział w badaniu przedstawia *rysunek 5*.

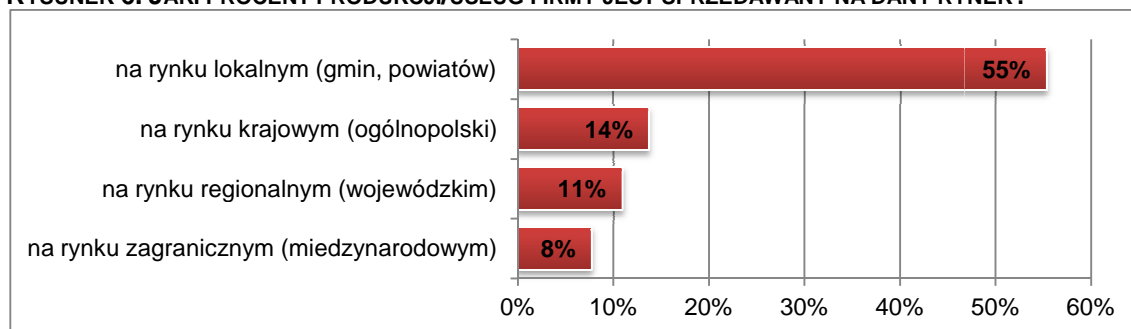
RYSUNEK 5. RODZAJ PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI WG SEKCJI PKD

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Z analizy materiału badawczego wynika, iż ponad połowa przedsiębiorstw biorących udział w badaniu sprzedaje swoje produkty/usługi na rynku lokalnym (gminnym, powiatowym). Tę odpowiedź wskazało 55% respondentów. Pozostałe odpowiedzi rozkładały się następująco: rynek regionalny (województwi) - 11%, rynek krajowy – 14%, rynek zagraniczny – 8% (rysunek 6).

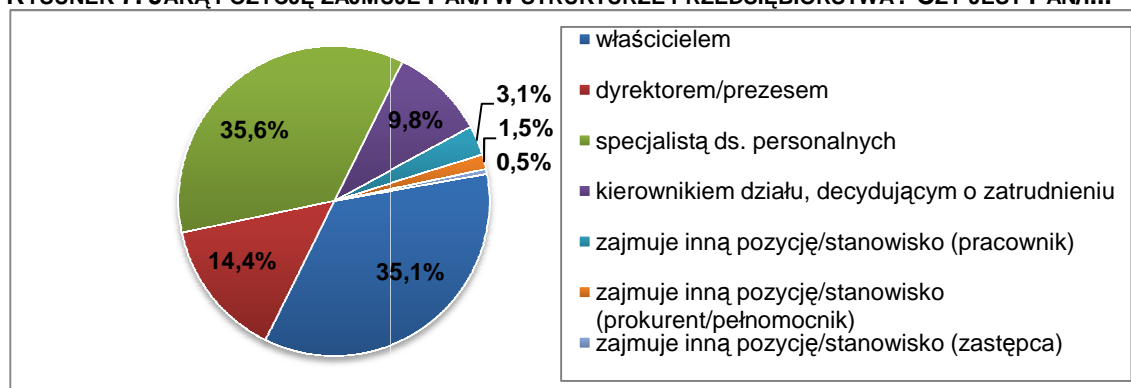
RYСУNEK 6. JAKI PROCENT PRODUKCJI/USŁUG FIRMY JEST SPRZEDAWANY NA DANY RYNEK?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Firmy biorące udział w badaniu były reprezentowane głównie przez właścicieli (35,1%), specjalistów ds. personalnych (35,6%), a także dyrektorów/prezesów (14,4%) (rysunek 7).

RYСУNEK 7. JAKĄ POZYCJĘ ZAJMUJE PAN/I W STRUKTURZE PRZEDSIĘBIORSTWA? CZY JEST PAN/I...

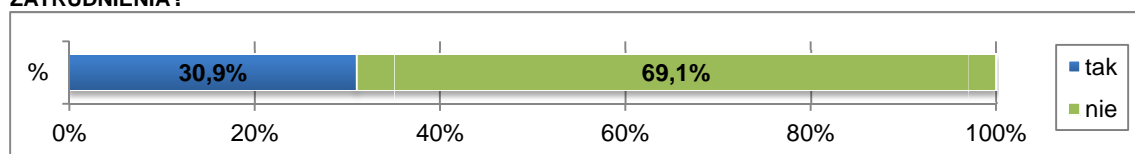
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

2. Polityka zatrudnieniowa

W pierwszej kolejności przedsiębiorcy zostali poproszeni o odpowiedź na pytanie dotyczące zatrudniania pracowników w ramach elastycznych form zatrudnienia.

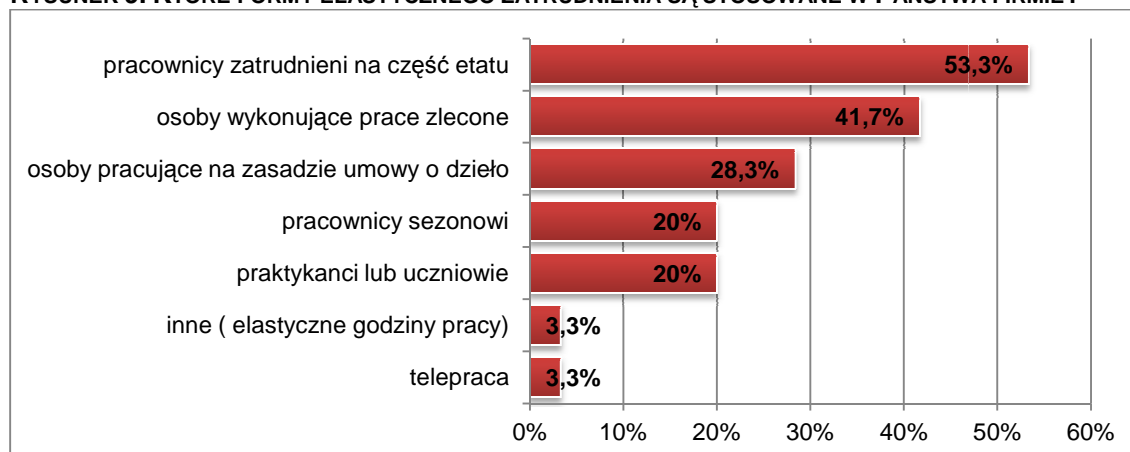
Analiza zebranego materiału badawczego pokazała, że około 1/3 pracodawców biorąca udział w badaniu stosuje w swoich firmach elastyczne formy zatrudnienia. Wśród nich najbardziej popularne były: zatrudnienie na część etatu (53,3%), praca zlecona (41,7%) oraz praca na umowę o dzieło (28,3%) (rysunek 8).

RYСУNEK 8. CZY PAŃSTWA FIRMA ZATRUDNIA PRACOWNIKÓW W ELASTYCZNYCH FORMACH ZATRUDNIENIA?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

RYСУNEK 9. KTÓRE FORMY ELASTYCZNEGO ZATRUDNIENIA SĄ STOSOWANE W PAŃSTWA FIRMIE?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż stosują elastyczne formy zatrudnienia; % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Następnie respondenci zostali poproszeni o wskazanie przewidywanego poziomu zatrudnienia w ciągu najbliższego roku. Analiza zgromadzonego materiału badawczego wykazała, iż w większości przypadków przedsiębiorcy nie planują znacznych zmian w strukturze zatrudnienia. Wśród badanych przedsiębiorstw, aż 69,6% zamierza utrzymać dotychczasowy poziom zatrudnienia. Spadek poziomu zatrudnienia zadeklarowało 5,2% pracodawców, natomiast wzrost 16,5% (tabela 1).

TABELA 1. CZY POZIOM ZATRUDNIENIA W PAŃSTWA FIRMIE BĘDZIE:

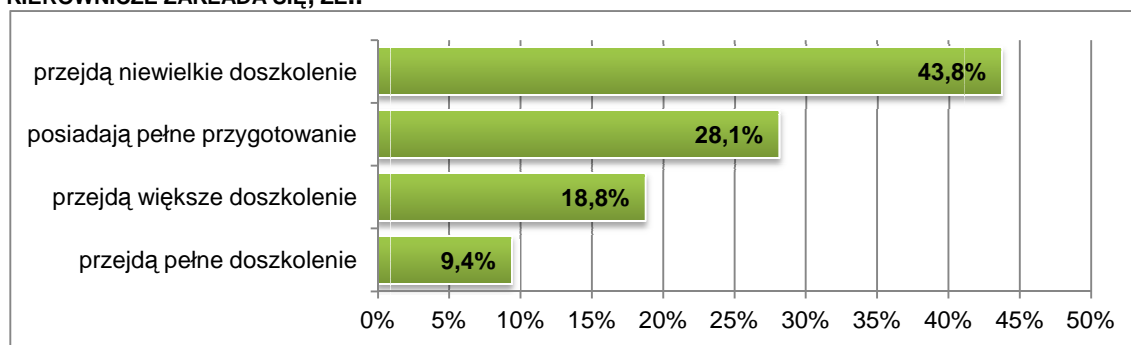
		Do 9 osób	Od 10 do 50 osób	Od 51 do 250 osób	Od 251 do 999 osób	Jest 1000 lub więcej osób	Ogółem
Wyższy niż obecnie	n	16	10	5	0	1	32
	%	18,6%	14,5%	13,5%	0%	100%	16,5%
Na tym samym poziomie	n	59	48	28	0	0	135
	%	68,6%	69,6%	75,7%	0%	0%	69,6%
Niższy niż obecnie	n	1	5	3	1	0	10
	%	1,2%	7,2%	8,1%	100%	0%	5,2%
Nie wiem/trudno powiedzieć	n	10	6	1	0	0	17
	%	11,6%	8,7%	2,7%	0%	0%	8,8%
Ogółem	n	86	69	37	1	1	194
	%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Przedsiębiorcy, którzy zadeklarowali wzrost poziomu zatrudnienia w swoich firmach w ciągu najbliższych 12 miesięcy, zostali poproszeni o wskazanie, jak dużą zmianę zatrudnieniową planują wprowadzić. Z analizy udzielonych odpowiedzi wynika, iż w badanych firmach łącznie planuje się przyjąć do pracy około 177 pracowników.

Pracodawcy, którzy zamierzają zatrudnić osoby na wolne stanowiska pracy przewidują, iż osoby te przejdą niewielkie doszkolenie (43,8%). Znaczny odsetek pracodawców oczekuje jednak, że potencjalni pracownicy są już w pełni przygotowani do wykonywania swoich obowiązków (28,1%). Większe oraz pełne doszkolenie planuje przeprowadzić 28,2% firm (rysunek 10).

RYСУNEK 10. CZY WOBEC NOWO PRZYJMOWANYCH OSÓB DO PRACY NA STANOWISKA INNE NIŻ KIEROWNICZE ZAKŁADA SIĘ, ŻE..

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zatrudnienie w firmach, które reprezentują, w ciągu najbliższego roku wzrośnie

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W ramach tej części badania przedsiębiorców poproszono również o wskazanie stanowisk, na które będą poszukiwać pracowników. Z uwagi na różnorodność branżową firm biorących udział w badaniu rozkład udzielonych odpowiedzi był bardzo zróżnicowany. Wyniki prezentuje tabela 2.

TABELA 2. PROSZĘ WYMIENIĆ STANOWISKO, NA KTÓRE SZUKAĆ BĘDĄ PAŃSTWO PRACOWNIKÓW W CIĄGU 12 MIESIĘCY.

Kod zawodu	Nazwa zawodu	n
2635	Specjaliści do spraw społecznych	3
5131	Kelnerzy	3
2351	Wizytatorzy i specjaliści metod nauczania	2
3259	Średni personel do spraw zdrowia gdzie indziej niesklasyfikowany	2
4110	Pracownicy obsługi biurowej	2
5120	Kucharze	2
5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	2
5244	Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej	2
7212	Spawacze i pokrewni	2
7231	Mechanicy pojazdów samochodowych	2
8331	Kierowcy autobusów i motorniczowie tramwajów	2
2211	Lekarze bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	1
2221	Pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	1
2283	Fizjoterapeuci	1
2441	Specjaliści do spraw rynku nieruchomości	1
3122	Mistrzowie produkcji w przemyśle przetwórczym	1
3251	Asystenci dentystyczni	1
3322	Przedstawiciele handlowi	1

3412	Pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej	1
4321	Magazynierzy i pokrewni	1
5141	Fryzjerzy	1
5321	Pomocniczy personel medyczny	1
7131	Malarze i pokrewni	1
7221	Kowale i operatorzy pras kuźniczych	1
7223	Ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni	1
7521	Robotnicy przygotowujący drewno i pokrewni	1
8111	Górnicy podziemnej i odkrywkowej eksploatacji złóż i pokrewni	1
8142	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych	1
8160	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów spożywczych i pokrewni	1
8182	Maszyniści silników, kotłów parowych i pokrewni	1
8332	Kierowcy samochodów ciężarowych	1
8343	Operatorzy sprzętu do robót ziemnych i urządzeń pokrewnych	1
9112	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i pokrewne	1
9321	Pakowacze	1
9412	Pomoce kuchenne	1

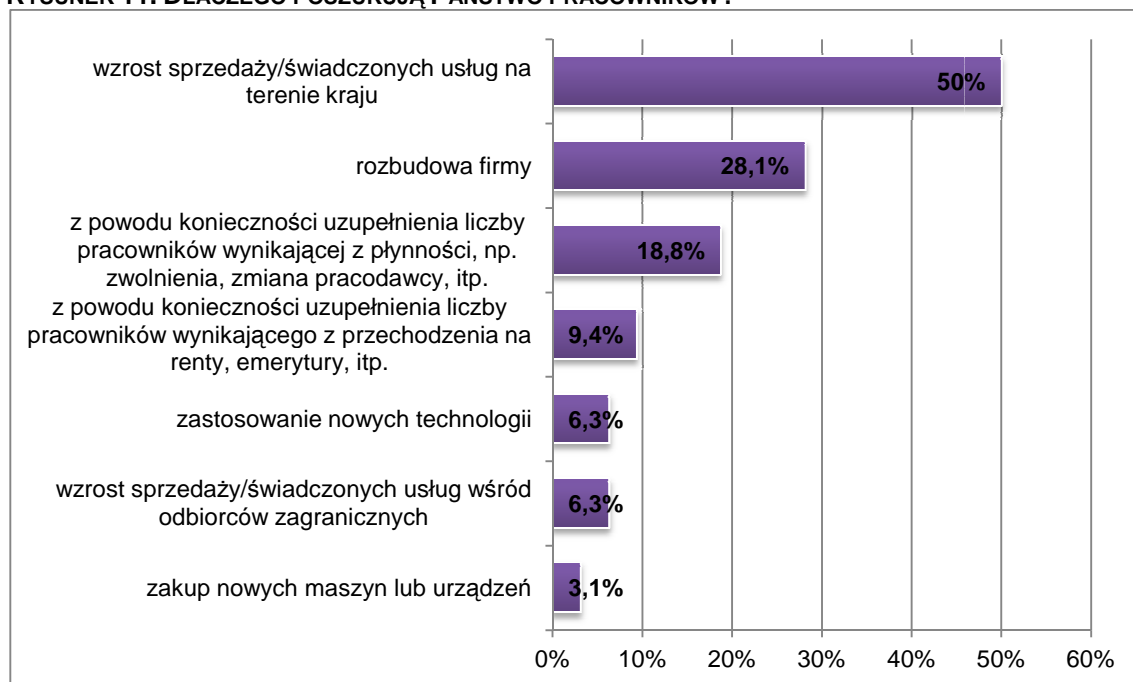
* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zatrudnienie w firmach, które reprezentują, w ciągu najbliższego roku wzrośnie; do analizy wykorzystana została „Klasyfikacja Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy” (MPiPS, Warszawa 2010 r.)

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Połowa respondentów deklarująca zwiększenie zatrudnienia w ciągu najbliższego roku za główny powód tej decyzji wskazała wzrost sprzedaży/ świadczonych usług na terenie kraju. W dalszej kolejności wymieniano powody takie jak: rozbudowa firmy – 28,1%, potrzeba uzupełnienia liczby pracowników wynikająca z płynności zatrudnienia – 18,8%, konieczność uzupełnienia liczby pracowników wynikająca z przechodzenia pracowników na renty lub emerytury – 9,4%, zastosowanie nowych technologii – 6,3% (rysunek 11).

RYSUNEK 11. DLACZEGO POSZUKUJĄ PAŃSTWO PRACOWNIKÓW?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zatrudnienie w firmach, które reprezentują, w ciągu najbliższego roku wzrośnie; % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Kolejne pytania zawarte w kwestionariuszu skierowane były do przedsiębiorców planujących zmniejszenie liczby etatów.

Analiza zebranego materiału wskazuje, iż planowane redukcje stanowisk dotyczyć będą w badanych firmach około 107 osób.

Na podstawie danych uzyskanych w wyniku badania można wyciągnąć wniosek, iż w powiecie szczecineckim bilans zatrudnienia będzie dodatni – planowanych jest więcej przyjęć niż zwolnień pracowników.

Przedsiębiorcy, którzy zadeklarowali przeprowadzenie w swoich firmach w ciągu najbliższych 12 miesięcy redukcję personelu poproszono także o wskazanie stanowisk/zawodów, których dotyczyć będą zwolnienia. Odpowiedzi prezentuje tabela 3.

TABELA 3. PROSĘ WYMIENIĆ STANOWISKA, NA KTÓRYCH NASTĄPI ZMNIEJSZENIE LICZBY PRACOWNIKÓW W CIĄGU 12 MIESIĘCY?

Kod zawodu	Nazwa zawodu	n
5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	2
2320	Nauczyciele kształcenia zawodowego	1
2330	Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	1
2359	Specjaliści nauczania i wychowania gdzie indziej niesklasyfikowani	1
4110	Pracownicy obsługi biurowej	1
7523	Ustawiacze i operatorzy maszyn do obróbki i produkcji wyrobów z drewna	1
7533	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	1

8341	Operatorzy wolnobieżnych maszyn rolniczych i leśnych	1
9629	Pracownicy przy pracach prostych gdzie indziej niesklasyfikowani	1

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zatrudnienie w firmach, które reprezentują, w ciągu najbliższego roku zmniejszy się; do analizy wykorzystana została „Klasyfikacja Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy” (MPiPS, Warszawa 2010 r.)
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Z analizy materiału badawczego wynika, iż planowana redukcja zatrudnienia wynika głównie z ograniczenia sprzedaży/produkcji. W ten sposób odpowiedziało, aż 40% respondentów (rysunek 12).

RYСУNEK 12. Z CZEGO WYNIKAĆ BĘDZIE ZMIANA WIELKOŚCI ZATRUDNIENIA W PAŃSTWA FIRMY?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zatrudnienie w firmach, które reprezentują, w ciągu najbliższego roku wzrośnie; % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

3. Zawody kluczowe w badanych firmach oraz oczekiwania pracodawców odnośnie pracowników zatrudnionych w tych zawodach

W kolejnej części badania przedsiębiorcy zostali poproszeni o wskazanie zawodów, bądź stanowisk kluczowych dla firm, w których jest lub będzie zatrudnionych najwięcej pracowników.

Odpowiedzi respondentów były bardzo zróżnicowane. Najczęściej skazywanym zawodem był sprzedawca sklepowy (ekspedient). Pozostałe wskazywane zawody przedstawia tabela 4.

TABELA 4. PROSZĘ WYMIENIĆ ZAWODY KLUCZOWE DLA PAŃSTWA FIRMY, W KTÓRYCH JEST LUB BĘDZIE ZATRUDNIONYCH NAJWIĘCEJ PRACOWNIKÓW?

Kod zawodu	Nazwa zawodu	n
5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	32
2341	Nauczyciele szkół podstawowych	11

9112	Pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i pokrewne	10
2342	Specjaliści do spraw wychowania małego dziecka	7
3412	Pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej	7
4321	Magazynierzy i pokrewni	7
5120	Kucharze	7
2330	Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	6
3313	Księgowi	5
4110	Pracownicy obsługi biurowej	5
8332	Kierowcy samochodów ciężarowych	5
2422	Specjaliści do spraw administracji i rozwoju	4
3322	Przedstawiciele handlowi	4
5131	Kelnerzy	4
5249	Pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	4
7222	Ślusarze i pokrewni	4
7522	Stolarze meblowi i pokrewni	4
8322	Kierowcy samochodów osobowych i dostawczych	4
2165	Kartografowie i geodeci	3
2221	Pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	3
2631	Ekonomiści	3
4224	Recepcjoniści hotelowi	3
5132	Barmani	3
7112	Murarze i pokrewni	3
7126	Hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych	3
8112	Operatorzy maszyn i urządzeń do przeróbki mechanicznej kopalin	3
9313	Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	3
2132	Specjaliści w zakresie rolnictwa, leśnictwa i pokrewni	2
2141	Inżynierowie do spraw przemysłu i produkcji	2
2289	Specjaliści ochrony zdrowia gdzie indziej niesklasyfikowani	2
2441	Specjaliści do spraw rynku nieruchomości	2
2512	Specjaliści do spraw rozwoju systemów informatycznych	2
3119	Technicy nauk fizycznych i technicznych gdzie indziej niesklasyfikowani	2
3122	Mistrzowie produkcji w przemyśle przetwórczym	2
3423	Instruktorzy fitness i rekreacji ruchowej	2
5141	Fryzjerzy	2
5230	Kasjerzy i sprzedawcy biletów	2
5413	Pracownicy ochrony osób i mienia	2
6210	Robotnicy leśni i pokrewni	2
7111	Monterzy konstrukcji budowlanych i konserwatorzy budynków	2
7131	Malarze i pokrewni	2
7132	Lakiernicy	2
7223	Ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni	2
7231	Mechanicy pojazdów samochodowych	2
7421	Monterzy i serwisanci urządzeń elektronicznych	2
7512	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	2
7533	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	2
8111	Górnicy podziemnej i odkrywkowej eksploatacji złóż i pokrewni	2

8160	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów spożywczych i pokrewni	2
8331	Kierowcy autobusów i motorniczowie tramwajów	2
9321	Pakowacze	2
9629	Pracownicy przy pracach prostych gdzie indziej niesklasyfikowani	2
1312	Kierownicy produkcji w uprawach wodnych i rybołówstwie	1
2142	Inżynierowie budownictwa	1
2211	Lekarze bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	1
2212	Lekarze specjaliści	1
2231	Położne bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	1
2252	Lekarze weterynarii specjaliści	1
2283	Fizjoterapeuci	1
2310	Nauczyciele akademicki	1
2351	Wizytatorzy i specjaliści metod nauczania	1
2359	Specjaliści nauczania i wychowania gdzie indziej niesklasyfikowani	1
2413	Analitycy finansowi	1
2423	Specjaliści do spraw zarządzania zasobami ludzkimi	1
2433	Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych)	1
2619	Specjaliści z dziedziny prawa gdzie indziej niesklasyfikowani	1
2634	Psycholodzy i pokrewni	1
3112	Technicy budownictwa	1
3113	Technicy elektrycy	1
3114	Technicy elektronicy i pokrewni	1
3132	Operatorzy urządzeń do spalania odpadów, uzdatniania wody i pokrewni	1
3143	Technicy leśnictwa	1
3259	Średni personel do spraw zdrowia gdzie indziej niesklasyfikowany	1
3312	Pracownicy do spraw kredytów, pożyczek i pokrewni	1
3321	Agenci ubezpieczeniowi	1
3331	Spedytorzy i pokrewni	1
3343	Pracownicy administracyjni i sekretarze biura zarządu	1
3352	Urzędnicy do spraw podatków	1
3422	Trenerzy, instruktorzy i działacze sportowi	1
3433	Pracownicy bibliotek, galerii, muzeów i informacji naukowej	1
4120	Sekretarki (ogólne)	1
4323	Pracownicy do spraw transportu	1
5153	Gospodarze budynków	1
5244	Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej	1
5419	Pracownicy usług ochrony gdzie indziej niesklasyfikowani	1
6121	Hodowcy wyspecjalizowanej produkcji zwierzęcej	1
6221	Hodowcy ryb	1
7114	Betoniarze, betoniarze zbrojarze i pokrewni	1
7115	Cieśle i stolarze budowlani	1
7123	Tynkarze i pokrewni	1
7125	Szklarze	1
7212	Spawacze i pokrewni	1

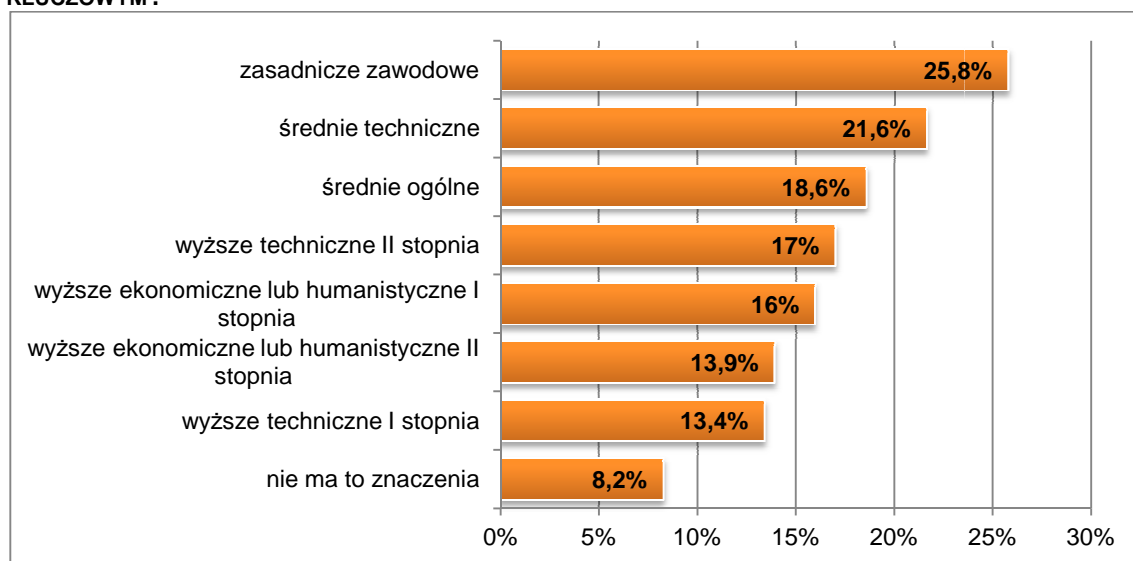
7214	Robotnicy przygotowujący i wznoszący konstrukcje metalowe	1
7221	Kowale i operatorzy pras kuźniczych	1
7233	Mechanicy maszyn i urządzeń rolniczych i przemysłowych	1
7411	Elektrycy budowlani i pokrewni	1
7412	Elektromechanicy i elektrycy	1
7511	Masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni	1
7521	Robotnicy przygotowujący drewno i pokrewni	1
7523	Ustawiacze i operatorzy maszyn do obróbki i produkcji wyrobów z drewna	1
7532	Konstruktorzy i krojczowie odzieży	1
8114	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów cementowych, kamiennych i pokrewni	1
8121	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji i przetwórstwa metali	1
8182	Maszyniści silników, kotłów parowych i pokrewni	1
8211	Monterzy maszyn i urządzeń mechanicznych	1
8212	Monterzy sprzętu elektrycznego	1
9121	Praczkarki ręczne i prasowacze	1
9211	Robotnicy pomocniczy przy pracach polowych	1
9216	Robotnicy pomocniczy w rybołówstwie i uprawach wodnych	1
9312	Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	1
9333	Robotnicy pracujący przy przeładunku towarów	1

* do analizy wykorzystana została „Klasyfikacja Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy” (MPIPS, Warszawa 2010 r.)

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Najwięcej badanych przedsiębiorców zadeklarowało, iż osoby zatrudnione w ich firmach powinny posiadać wykształcenie zasadnicze zawodowe (25,8%). Nieco rzadziej wskazywano wykształcenie średnie techniczne (21,6%), średnie ogólne (18,6%) oraz wyższe ekonomiczne lub humanistyczne II stopnia (17%). Dla 8,2% respondentów poziom wykształcenia nie ma znaczenia (rysunek 13).

RYСУNEK 13. JAKIE WYKSZTAŁCENIE POWINNA MIEĆ OSOBA ZATRUDNIONA W ZAWODZIE KLUCZOWYM?

* % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Analiza materiału badawczego wykazała, iż oczekiwania pracodawców odnośnie wymaganego wykształcenia pracowników są zróżnicowane. Wykształcenie wyższe (techniczne lub ekonomiczne, bądź humanistyczne) w głównej mierze wymagane jest od pracowników zatrudnionych w firmach działających w branżach N – działalność w zakresie administrowania i działalność wspierająca, Q – opieka zdrowotna i pomoc zdrowotna, O – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne oraz T - gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby, a także P - edukacja . Wykształcenie średnie techniczne wymagane jest w firmach działających w ramach sekcji D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych. W pozostałych branżach wymagania pracodawców odnośnie wykształcenia się zróżnicowane (tabela 5).

TABELA 5. WYMAGANE WYKSZTAŁCENIE PRACOWNIKÓW POD WZGLĘDEM SEKCJI PKD

	Wyższe techniczne II stopnia		Wyższe techniczne I stopnia		Wyższe ekonomiczne lub humanistyczne II stopnia		Wyższe ekonomiczne lub humanistyczne I stopnia		Średnie techniczne		Średnie ogólne		Zasadnicze zawodowe		Nie ma to znaczenia		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2	18,2%	3	27%	0	0%	0	0%	3	27,3%	0	0%	3	27,3%	0	0%	11
B-górnictwo i wydobywanie	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	33,3%	2	66,7%	3
C-przetwórstwo przemysłowe	1	3,4%	2	6,9%	0	0%	0	0%	11	37,9%	1	3,4%	13	44,8%	1	3,4%	29
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	3	75%	0	0%	1	25%	0	0%	4
E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	33%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	33,3%	1	33,3%	3
F-budownictwo	2	11,8%	4	23,5%	0	0%	0	0%	3	17,6%	1	5,9%	3	17,6%	4	23,5%	17

G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2	5,4%	3	8,1%	1	2,7%	1	2,7%	6	16,2%	8	21,6%	11	29,7%	5	13,5%	37
H-transport i gospodarka magazynowa	0	0%	0	0%	0	0%	1	14,3%	1	14,3%	0	0%	3	42,9%	2	28,6%	7
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	0	0%	0	0%	0	0%	1	7,1%	2	14,3%	6	42,9%	3	21,4%	2	14,3%	14
J-Informacja i komunikacja	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	50%	0	0%	1	50%	0	0%	2
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1	11,1%	1	11,1%	1	11,1%	2	22,2%	0	0%	4	44,4%	0	0%	0	0%	9
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	12,5%	1	12,5%	2	25%	0	0%	1	12,5%	1	12,5%	2	25%	0	0%	8
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0	0%	2	50%	0	0%	0	0%	2	50%	0	0%	0	0%	0	0%	4
N-działalność w zakresie usług administrowania i działalność	1	14,3%	1	14,3%	0	0%	3	42,9%	1	14,3%	1	14,3%	0	0%	0	0%	7
O-administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	2	25%	1	12,5%	0	0%	3	37,5%	1	12,5%	1	12,5%	0	0%	0	0%	8
P-edukacja	13	27,7%	4	8,5%	19	40,4%	10	21,3%	0	0%	1	2,1%	0	0%	0	0%	47
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4	22,2%	2	11,1%	4	22,2%	5	27,8%	1	5,6%	2	11,1%	0	0%	0	0%	18

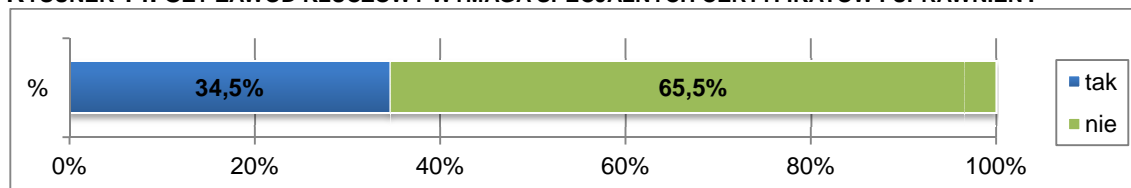
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0	0%	0	0%	0	0%	1	25%	1	25%	2	50%	0	0%	0	0%	4
S-pozostała działalność usługowa	2	6,7%	2	6,7%	0	0%	4	13,3%	5	16,7%	8	26,7%	8	26,7%	1	3,3%	30
T-gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1

* liczba odpowiedzi respondentów nie sumuje się do 194, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Zdaniem większości respondentów (65,5%) w zawodach kluczowych dla ich firm nie wymaga się posiadania dodatkowych certyfikatów i uprawnień. Istnienie takiej potrzeby zadeklarowało 34,5% przedsiębiorców, spośród których większość wskazała na konieczność posiadania uprawnień w wymaganym zakresie (70,1%). Ponadto 16,4% respondentów wskazało, iż w zawodach kluczowych wymaga posiadania odpowiednich kwalifikacji, a 13,4% przedsiębiorców wymaga odpowiednich kursów. Pozostałe odpowiedzi prezentuje tabela 6.

RYSUNEK 14. CZY ZAWÓD KLUCZOWY WYMAGA SPECJALNYCH CERTYFIKATÓW I UPRAWNIEŃ?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 6. JAKICH CERTYFIKATÓW I UPRAWNIEŃ WYMAGA SIĘ W OD OSÓB W KLUCZOWYM ZAWODZIE?

	n	%
Uprawnienia w wymaganym zakresie	47	70,1%
Odpowiednie kwalifikacje	11	16,4%
Ukończony wymagany kurs	9	13,4%
Prawo jazdy wymaganej kategorii	7	10,4%
Specjalizacja	2	3%
Zdobycie wymaganej licencji	2	3%
Zaświadczenie o niekaralności	1	1,5%
Zaświadczenie lekarskie	1	1,5%
Uprawnienia na wózki widłowe	1	1,5%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kluczowy zawód w firmie, którą reprezentują wymaga specjalnych certyfikatów i uprawnień; % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Dodatkowych certyfikatów i uprawnień wymaga się głównie w takich branżach jak: transport i gospodarka magazynowa (sekcja H), górnictwo i wydobywanie (sekcja B), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (sekcja M), edukacja (sekcja P), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (sekcja Q), a także w mniejszym stopniu w sekcjach działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (sekcja N) oraz informacja i komunikacja (sekcja J) (tabela 7).

TABELA 7. BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA A WYMAGANIE SPECJALNYCH CERTYFIKATÓW I UPRAWNIĘĆ

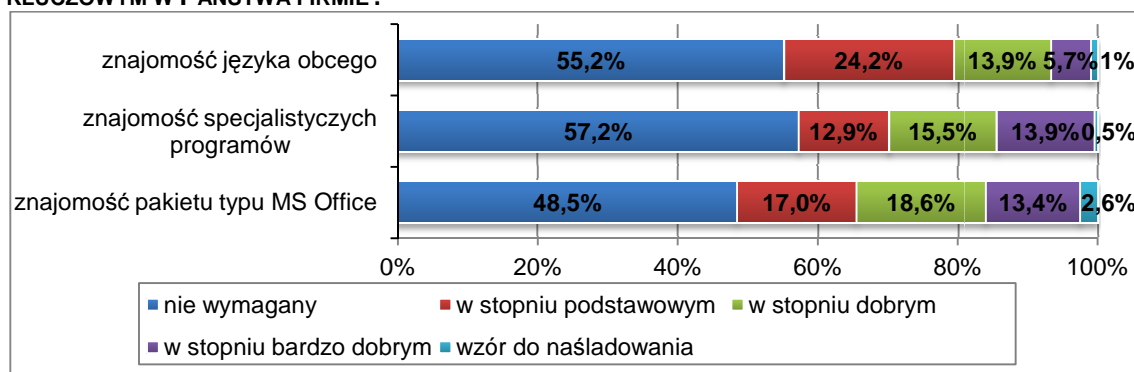
	Nie		Tak		Ogółem
	n	%	n	%	
H-transport i gospodarka magazynowa	0	0%	6	100%	6
B-górnictwo i wydobywanie	1	33,3%	2	66,7%	3
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1	33,3%	2	66,7%	3
P-edukacja	12	42,9%	16	57,1%	28
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5	45,5%	6	54,5%	11
N-działalność w zakresie usług administrowania i działalność	3	50%	3	50%	6
J-Informacja i komunikacja	1	50%	1	50%	2
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3	60%	2	40%	5
F-budownictwo	8	61,5%	5	38,5%	13
S-pozostała działalność usługowa	18	66,7%	9	33,3%	27
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4	66,7%	2	33,3%	6
O-administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4	66,7%	2	33,3%	6
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2	66,7%	1	33,3%	3
C-przetwórstwo przemysłowe	17	77,3%	5	22,7%	22
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	25	86,2%	4	13,8%	29
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	9	90%	1	10%	10
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	7	100%	0	0%	7
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3	100%	0	0%	3
E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	100%	0	0%	3
T-gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	1	100%	0	0%	1

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Jak wynika z analizy zebranego materiału badawczego większość respondentów nie wymaga od pracowników posiadania znajomości specjalistycznych programów, pakietu typu MS Office, czy znajomości języka obcego.

Zgodnie z odpowiedziami przedsiębiorców, około 13,9% oczekuje od swych pracowników znajomości języka obcego w stopniu dobrym. Znajomości pakietu MS Office oraz specjalistycznych programów w tym samym stopniu oczekuje odpowiednio 18,6% i 15,5% pracodawców (rysunek 15).

RYСУNEK 15. JAKI POZIOM WIEDZY WYMAGANY JEST W STOSUNKU DO PRACOWNIKA W ZAWODZIE KLUCZOWYM W PAŃSTWA FIRMIE?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Analiza zebranego materiału badawczego wykazała, iż w branżach takich jak: górnictwo i wydobywanie (sekcja B), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (sekcja D), a także w mniejszym stopniu w branżach transport i gospodarka magazynowa (sekcja H), działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (sekcja E), działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (sekcja L) oraz działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (sekcja R), znajomość pakietu typu MS Office nie jest wymagana. Natomiast znajomość pakietu w stopniu co najmniej dobrym oczekuje się od pracowników zatrudnionych w sekcjach M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, T - gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby, a także w mniejszym stopniu w sekcjach N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, O – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne oraz K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa. Odnośnie pozostałych branż można zauważyć, iż wymagania pracodawców są zróżnicowane (tabela 8).

Znajomość specjalistycznych programów nie jest wymagana w przedsiębiorstwach, które działają w ramach branż rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (sekcja A), górnictwo i wydobywanie (sekcja B), przetwórstwo przemysłowe (sekcja C), transport i gospodarka magazynowa (sekcja H), działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (sekcja I), działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (sekcja R), pozostała działalność usługowa (sekcja S) oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (sekcja T). W branży wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (sekcja D), jeśli znajomość specjalistycznych programów jest wymagana, to w stopniu podstawowym, natomiast w branży dostawa wody, gospodarowanie ściekami

i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (sekcja E) w stopniu dobrym. Znajomości specjalistycznych programów w stopniu co najmniej dobrym wymagają pracodawcy z sekcji działalność finansowa i ubezpieczeniowa (sekcja K) oraz działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (sekcja L), działalność profesjonalna i naukowa (sekcja M) oraz działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (sekcja N). Odnośnie pozostałych branż można zauważyć, iż wymagania pracodawców są zróżnicowane (*tabela 9*).

W większości przedsiębiorstw, które reprezentują sekcje B – górnictwo i wydobywanie, D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, E - dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, K - działalność finansowa i ubezpieczeniowa, C - przetwórstwo przemysłowe, A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, L - działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspomagająca, R - działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, znajomość języka obcego nie jest wymagana. W przypadku pozostałych branż znajomości języka obcego wymaga się co najmniej w stopniu podstawowym (*tabela 10*).

TABELA 8. BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA, A WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI PAKIETU MS OFFICE

	Nie wymagany		Stopień podstawowy		Stopień dobry		Stopień bardzo dobry		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4	57,1%	2	28,6%	1	14,3%	0	0%	0	0%	7
B-górnictwo i wydobywanie	3	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	3
C-przetwórstwo przemysłowe	14	63,6%	4	18,2%	2	9,1%	2	9,1%	0	0%	22
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	3
E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	66,7%	0	0%	1	33,3%	0	0%	0	0%	3
F-budownictwo	8	61,5%	2	15,4%	1	7,7%	1	7,7%	1	7,7%	13
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	17	58,6%	3	10,3%	6	20,7%	3	10,3%	0	0%	29
H-transport i gospodarka magazynowa	5	83,3%	0	0%	1	16,7%	0	0%	0	0%	6
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	7	70%	3	30%	0	0%	0	0%	0	0%	10
J-Informacja i komunikacja	1	50%	0	0%	1	50%	0	0%	0	0%	2
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1	20%	1	20%	2	40%	1	20%	0	0%	5
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4	66,7%	0	0%	0	0%	2	33,3%	0	0%	6
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0	0%	0	0%	1	33,3%	2	66,7%	0	0%	3
N-działalność w zakresie usług administrowania i działalność	1	16,7%	0	0%	3	50%	0	0%	2	33,3%	6
O-administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe	1	16,7%	1	16,7%	0	0%	4	66,7%	0	0%	6

zabezpieczenia społeczne											
P-edukacja	6	21,4%	9	32,1%	6	21,4%	6	21,4%	1	3,6%	28
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1	9,1%	4	36,4%	5	45,5%	0	0%	1	9,1%	11
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2	66,7%	0	0%	1	33,3%	0	0%	0	0%	3
S-pozostała działalność usługowa	14	51,9%	4	14,8%	5	18,5%	4	14,8%	0	0%	27
T-gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0%	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%	1

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 9. BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA, A WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI SPECJALISTYCZNYCH PROGRAMÓW

	Nie wymagany		Stopień podstawowy		Stopień dobry		Stopień bardzo dobry		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6	85,7%	1	14,3%	0	0%	0	0%	0	0%	7
B-górnictwo i wydobywanie	3	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	3
C-przetwórstwo przemysłowe	15	68,2%	5	22,7%	0	0%	2	9,1%	0	0%	22
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	33,3%	2	66,7%	0	0%	0	0%	0	0%	3
E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	66,7%	0	0%	1	33,3%	0	0%	0	0%	3
F-budownictwo	8	61,5%	1	7,7%	1	7,7%	3	23,1%	0	0%	13
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	13	44,8%	4	13,8%	7	24,1%	5	17,2%	0	0%	29
H-transport i gospodarka magazynowa	5	83,3%	0	0%	1	16,7%	0	0%	0	0%	6
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	9	90%	1	10%	0	0%	0	0%	0	0%	10
J-Informacja i komunikacja	1	50%	0	0%	0	0%	1	50%	0	0%	2
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3	60%	0	0%	1	20%	1	20%	0	0%	5

L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4	66,7%	0	0%	1	16,7%	1	16,7%	0	0%	6
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0	0%	1	33,3%	2	66,7%	0	0%	0	0%	3
N-działalność w zakresie usług administrowania i działalność	0	0%	1	16,7%	2	33,3%	2	33,3%	1	16,7%	6
O-administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	2	33,3%	1	16,7%	1	16,7%	2	33,3%	0	0%	6
P-edukacja	15	53,6%	4	14,3%	5	17,9%	4	14,3%	0	0%	28
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5	45,5%	2	18,2%	3	27,3%	1	9,1%	0	0%	11
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2	66,7%	0	0%	1	33,3%	0	0%	0	0%	3
S-pozostała działalność usługowa	16	59,3%	2	7,4%	4	14,8%	5	18,5%	0	0%	27
T-gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 10. BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA, A WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI JĘZYKÓW OBCYCH

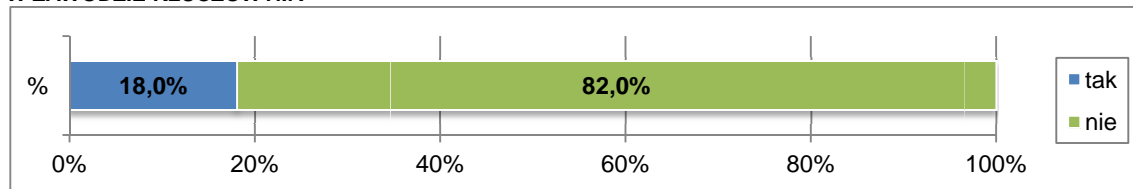
	Nie wymagany		W stopniu podstawowym		W stopniu dobrym		W stopniu bardzo dobrym		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5	71,4%	1	14,3%	1	14,3%	0	0%	0	0%	7
B-górnictwo i wydobywanie	3	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	3
C-przetwórstwo przemysłowe	16	72,7%	4	18,2%	2	9,1%	0	0%	0	0%	22
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	3
E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	3
F-budownictwo	7	53,8%	3	23,1%	2	15,4%	0	0%	1	7,7%	13
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	16	55,2%	9	31%	3	10,3%	1	3,4%	0	0%	29
H-transport i gospodarka magazynowa	3	50%	2	33,3%	0	0%	1	16,7%	0	0%	6
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3	30%	4	40%	2	20%	1	10%	0	0%	10
J-Informacja i komunikacja	1	50%	0	0%	1	50%	0	0%	0	0%	2
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4	80%	0	0%	1	20%	0	0%	0	0%	5

L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4	66,7%	2	33,3%	0	0%	0	0%	0	0%	6
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1	33,3%	1	33,3%	1	33,3%	0	0%	0	0%	3
N-działalność w zakresie usług administrowania i działalność	4	66,7%	2	33,3%	0	0%	0	0%	0	0%	6
O-administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	50%	1	16,7%	1	16,7%	1	16,7%	0	0%	6
P-edukacja	13	46,4%	7	25%	4	14,3%	3	10,7%	1	3,6%	28
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5	45,5%	2	18,2%	3	27,3%	1	9,1%	0	0%	11
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2	66,7%	0	0%	1	33,3%	0	0%	0	0%	3
S-pozostała działalność usługowa	11	40,7%	9	33,3%	5	18,5%	2	7,4%	0	0%	27
T-gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0%	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%	1

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Respondenci mieli również możliwość wskazania innych wymagań stawianych osobom w zawodach kluczowych. Odpowiedzi te stanowiły jednak niski odsetek - 18%, który szczegółowo zaprezentowano w tabeli 11.

RYСУNEK 16. CZY POSIADAJĄ PAŃSTWO JESZCZE JAKIEŚ INNE WYMAGANIA W STOSUNKU DO OSÓB W ZAWODZIE KLUCZOWYM?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 11. JAKIE SĄ TO WYMAGANIA?

	n	%
Wiedza zawodowa/branżowa	12	34,3%
Uprawnienia i umiejętności zawodowe	10	28,6%
Doświadczenie i praktyka zawodowa	6	17,1%
Znajomość przepisów prawa	3	8,6%
Obsługa kasy fiskalnej	2	5,7%
Prawo jazdy wymaganej kategorii	2	5,7%
Wiedza techniczna	2	5,7%
Studia podyplomowe	1	2,9%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż co do pracowników w kluczowym zawodzie, mają dodatkowe wymagania; % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

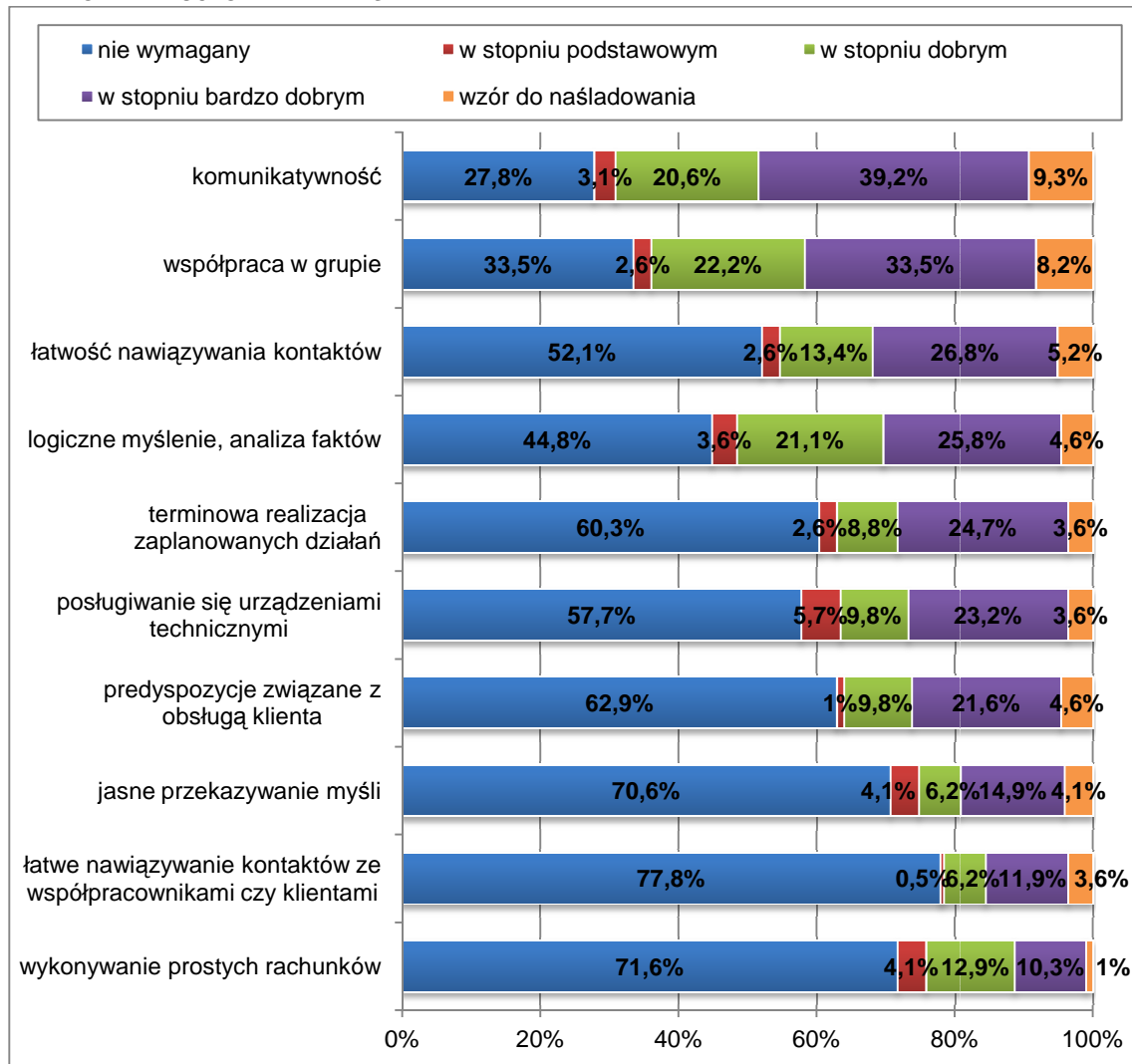
Następnie pracodawcy z powiatu szczecineckiego zostali poproszeni o wskazanie umiejętności, które wymagane są w stosunku do pracowników zatrudnionych w zawodzie kluczowym oraz o określenie w jakim stopniu.

Na rysunku 17 przedstawiono 10 najbardziej wymaganych umiejętności pracowników. Najważniejsze z nich to:

- ◆ komunikatywność,
- ◆ współpraca w grupie,
- ◆ łatwość nawiązywania kontaktów ze współpracownikami czy klientami,
- ◆ logiczne myślenie, analiza faktów.

Pozostały rozkład odpowiedzi prezentuje poniższy rysunek.

RYSUNEK 17. JAKI POZIOM UMIEJĘTNOŚCI WYMAGANY JEST W STOSUNKU DO PRACOWNIKA W ZAWODZIE KLUCZOWYM W PAŃSTWA FIRMIE?

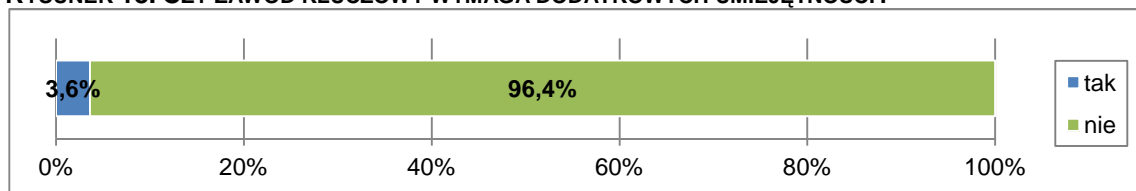

* na rysunku przedstawiono 10 umiejętności, których umiejętność jest najczęściej wymagana przez respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Na pytanie, czy zawód kluczowy wymaga dodatkowych umiejętności, prawie wszyscy przedsiębiorcy odpowiedzieli przecząco (96,4%). Pozostali respondenci do dodatkowych kluczowych umiejętności zaliczyli: cechy charakteru, wiedzę i doświadczenie oraz zdolności manualne (tabela 12).

RYSUNEK 18. CZY ZAWÓD KLUCZOWY WYMAGA DODATKOWYCH UMIEJĘTNOŚCI?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 12. JAKIE SĄ TO UMIEJĘTNOŚCI?

	n	%
Cechy charakteru	4	57,1%
Wiedza i doświadczenie	2	28,6%
Zdolności manualne	1	14,3%

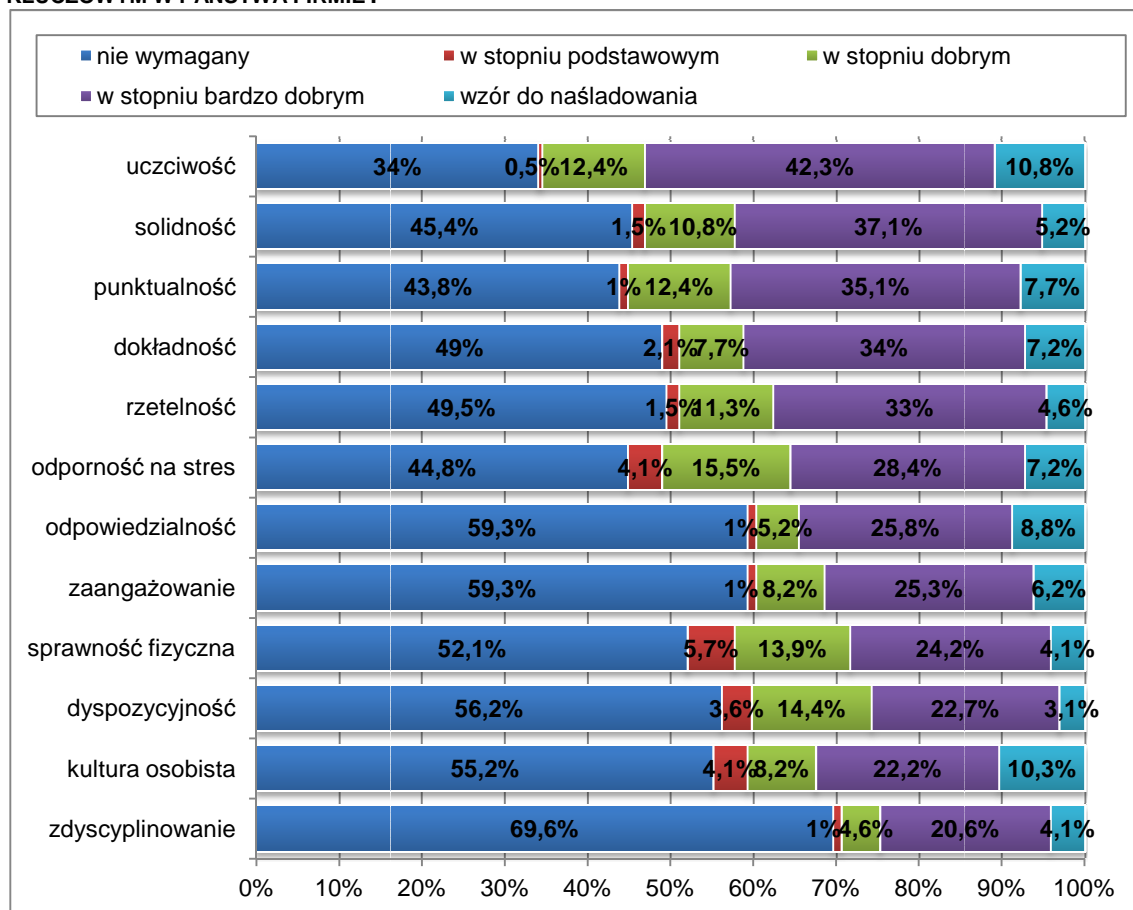
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W następnej kolejności przedsiębiorcy zostali poproszeni o wskazanie cech psychofizycznych, które powinien posiadać pracownik w zawodzie kluczowym.

Rysunek 19 przedstawia cechy najbardziej cenione przez pracodawców w powiecie szczecineckim – należą do nich przede wszystkim:

- ◆ uczciwość,
- ◆ solidność,
- ◆ punktualność,
- ◆ dokładność,
- ◆ rzetelność.

RYСУNEK 19. JAKI ZAKRES CECH PSYCHOFIZYCZNYCH POWINIEN POSIADAĆ PRACOWNIK W ZAWODZIE KLUCZOWYM W PAŃSTWA FIRMIE?

* na rysunku przedstawiono 10 umiejętności, których umiejętność jest najczęściej wymagana przez respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

4. Wymagania stawiane pracownikom w zawodach kluczowych w badanych firmach

Analiza materiału badawczego wykazała, iż wśród firm w powiecie gryfickim za kluczowe zawody można uznać:

- ◆ nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych,
- ◆ nauczyciele szkół podstawowych ,
- ◆ specjaliści do spraw wychowania małego dziecka,
- ◆ księgowi,
- ◆ przedstawiciele handlowi,
- ◆ pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej,
- ◆ pracownicy obsługi biurowej,
- ◆ magazynierzy i pokrewni,
- ◆ kucharze,
- ◆ sprzedawcy sklepowi (ekspedienci),
- ◆ stolarze meblowi i pokrewni,
- ◆ kierowcy samochodów ciężarowych (*tabele 13 – 15*).

TABELA 13. ZAWODY KLUCZOWE A BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA

	Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych		Nauczyciele szkół podstawowych		Specjaliści do spraw wychowania małego dziecka		Księgowi		Przedstawiciele handlowi		Pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4	100%	0	0%
N-działalność w zakresie usług administrowania i działalność	0	0%	0	0%	0	0%	2	40%	0	0%	1	20%
O-administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	0%	0	0%	0	0%	1	20%	0	0%	0	0%
P-edukacja	6	100%	11	100%	7	100%	1	20%	0	0%	0	0%
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4	80%
S-pozostała działalność usługowa	0	0%	0	0%	0	0%	1	20%	0	0%	0	0%
Ogółem	6	100%	11	100%	7	100%	5	100%	4	100%	5	100%

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 14. ZAWODY KLUCZOWE A BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA

	Pracownicy obsługi biurowej		Magazynierzy i pokrewni		Kucharze		Sprzedawcy sklepowi (ekspedienty)		Stolarze meblowi i pokrewni		Kierownicy samochodów ciężarowych	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0	0%	1	25%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
B-górnictwo i wydobywanie	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	20%
C-przetwórstwo przemysłowe	0	0%	1	25%	0	0%	1	4%	2	50%	0	0%
F-budownictwo	0	0%	0	0%	0	0%	1	4%	0	0%	0	0%
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	0	0%	0	0%	0	0%	18	64%	0	0%	0	0%
H-transport i gospodarka magazynowa	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4	80%
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	0	0%	0	0%	6	86%	0	0%	0	0%	0	0%
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	25%	1	25%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0	0%	0	0%	0	0%	1	4%	0	0%	0	0%
N-działalność w zakresie usług administrowania i działalność	1	25%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
P-edukacja	1	25%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
S-pozostała działalność usługowa	1	25%	1	25%	1	14%	6	21%	2	50%	0	0%
T-gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0%	0	0%	0	0%	1	4%	0	0%	0	0%
Ogółem	4	100%	4	100%	7	100%	28	100%	4	100%	5	100%

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 15. WYMAGANE WYKSZTAŁCENIE PRACOWNIKÓW DLA NAJCZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄCYCH ZAWODÓW KLUCZOWYCH

	Wyższe techniczne II stopnia		Wyższe techniczne I stopnia		Wyższe ekonomiczne Lub humanistyczne II stopnia		Wyższe ekonomiczne Lub humanistyczne I stopnia		Średnie techniczne		Średnie ogólne		Zasadnicze zawodowe		Nie ma to znaczenia		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	1	3,1%	0	0%	0	0%	0	0%	9	28,1%	11	34,4%	9	28,1%	2	6,3%	32
Nauczyciele szkół podstawowych	3	15,8%	0	0%	10	52,6%	6	31,6%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	19
Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	4	36,4%	3	27,3%	3	27,3%	1	9,1%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	11
Specjaliści do spraw wychowania małego dziecka	4	36,4%	1	9,1%	4	36,4%	2	18,2%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	11
Kucharze	0	0%	0	0%	0	0%	1	10%	1	10%	4	40%	3	30%	1	10%	10
Księgowi	1	16,7%	0	0%	0	0%	3	50%	1	16,7%	1	16,7%	0	0%	0	0%	6
Pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej	1	16,7%	0	0%	0	0%	3	50%	1	16,7%	1	16,7%	0	0%	0	0%	6
Pracownicy obsługi biurowej	2	33,3%	1	16,7%	1	16,7%	2	33,3%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Kierowcy samochodów ciężarowych	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	16,7%	0	0%	2	33,3%	3	50%	6
Przedstawiciele handlowi	0	0%	0	0%	1	25%	1	25%	0	0%	0	0%	0	0%	2	50%	4
Magazynierzy i pokrewni	0	0%	1	25%	0	0%	0	0%	1	25%	1	25%	1	25%	0	0%	4

Stolarze meblowi i pokrewni	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	25%	0	0%	2	50%	1	25%	4
-----------------------------	---	----	---	----	---	----	---	----	---	-----	---	----	---	-----	---	-----	---

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Badanie wykazało, iż dodatkowe certyfikaty i uprawnienia wymagane są w głównej mierze od osób zatrudnionych w zawodach kierowcy samochodów ciężarowych, pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej, nauczyciele szkół podstawowych oraz specjaliści do spraw wychowania małego dziecka (*tabela 16*).

TABELA 16. WYMAGANIA ODNOŚNIE DODATKOWYCH CERTYFIKATÓW I UPRAWNIEŃ W ZAWODY KLUCZOWE W BADANYCH FIRMACH

	Nie		Tak		Ogółem
	n	%	n	%	
Kierowcy samochodów ciężarowych	0	0%	5	100%	5
Pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej	1	20%	4	80%	5
Nauczyciele szkół podstawowych	3	27,3%	8	72,7%	11
Specjaliści do spraw wychowania małego dziecka	2	28,6%	5	71,4%	7
Księgowi	3	60%	2	40%	5
Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	4	66,7%	2	33,3%	6
Pracownicy obsługi biurowej	3	75%	1	25%	4
Magazynierzy i pokrewni	3	75%	1	25%	4
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienty)	24	85,7%	4	14,3%	28
Kucharze	7	100%	0	0%	7
Przedstawiciele handlowi	4	100%	0	0%	4
Stolarze meblowi i pokrewni	4	100%	0	0%	4

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Znajomość pakietu typu MS Office nie jest wymagana od następujących pracowników: kucharze, kierowcy samochodów ciężarowych oraz stolarze meblowi i pokrewni. Umiejętność ta w stopniu co najmniej dobrym oczekiwana jest od osób zatrudnionych na stanowisku księgowy, natomiast w stopniu co najmniej podstawowym wymaga się znajomości pakietu w pozostałych zawodach kluczowych w powiecie (*tabela 17*).

W zawodach kucharze, nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego), kierowcy samochodów ciężarowych, stolarze meblowi i pokrewni, znajomość specjalistycznych programów nie jest wymagana. W stopniu co najmniej dobrym umiejętności tej oczekuje się od księgowych, a w stopniu co najmniej podstawowym wymaga się znajomości programów w pozostałych zawodach kluczowych w powiecie (*tabela 18*).

Jeśli zaś chodzi o znajomość języka obcego, to w większości badanych firm nie wymaga się tej umiejętności od osób zatrudnionych w zawodach: pracownicy obsługi biurowej, stolarze meblowi i pokrewni, pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej oraz kierowcy samochodów ciężarowych.

W przypadku pozostałych zawodów kluczowych w większości firm oczekuje się, iż osoby w nich zatrudnione będą znać język obcy w stopniu co najmniej podstawowym (*tabela 19*).

TABELA 17. WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI PAKIETU MS OFFICE W STOSUNKU DO PRACOWNIKÓW W ZAWODACH KLUCZOWYCH

	Nie wymagany		Stopień podstawowy		Stopień dobry		Stopień bardzo dobry		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	16	57,1%	3	10,7%	4	14,3%	5	17,9%	0	0%	28
Nauczyciele szkół podstawowych	4	36,4%	1	9,1%	2	18,2%	3	27,3%	1	9,1%	11
Specjaliści do spraw wychowania małego dziecka	0	0%	3	42,9%	2	28,6%	2	28,6%	0	0%	7
Kucharze	7	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	7
Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	1	16,7%	5	83,3%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Księgowi	0	0%	0	0%	4	80%	1	20%	0	0%	5
Pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej	1	20%	3	60%	0	0%	0	0%	1	20%	5
Kierowcy samochodów ciężarowych	5	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	5
Przedstawiciele handlowi	1	25%	1	25%	1	25%	1	25%	0	0%	4
Pracownicy obsługi biurowej	1	25%	1	25%	0	0%	1	25%	1	25%	4
Magazynierzy i pokrewni	1	25%	2	50%	1	25%	0	0%	0	0%	4
Stolarze meblowi i pokrewni	4	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów
 źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 18. WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI SPECJALISTYCZNYCH PROGRAMÓW W STOSUNKU DO PRACOWNIKÓW W ZAWODACH KLUCZOWYCH

	Nie wymagany		Stopień podstawowy		Stopień dobry		Stopień bardzo dobry		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	15	53,6%	6	21,4%	5	17,9%	2	7,1%	0	0%	28
Nauczyciele szkół podstawowych	7	63,6%	1	9,1%	2	18,2%	1	9,1%	0	0%	11
Specjaliści do spraw wychowania małego dziecka	1	14,3%	2	28,6%	2	28,6%	2	28,6%	0	0%	7
Kucharze	7	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	7
Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	5	83,3%	1	16,7%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Księgowi	1	20%	0	0%	2	40%	2	40%	0	0%	5
Pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej	2	40%	1	20%	1	20%	1	20%	0	0%	5
Kierowcy samochodów ciężarowych	5	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	5
Przedstawiciele handlowi	1	25%	1	25%	1	25%	1	25%	0	0%	4
Pracownicy obsługi biurowej	1	25%	1	25%	0	0%	1	25%	1	25%	4
Magazynierzy i pokrewni	3	75%	1	25%	0	0%	0	0%	0	0%	4
Stolarze meblowi i pokrewni	4	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 19. WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI JĘZYKÓW OBCYCH W STOSUNKU DO PRACOWNIKÓW W ZAWODACH KLUCZOWYCH

	Nie wymagany		Stopień podstawowy		Stopień dobry		Stopień bardzo dobry		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	15	53,6%	9	32,1%	3	10,7%	1	3,6%	0	0%	28
Nauczyciele szkół podstawowych	4	36,4%	4	36,4%	1	9,1%	1	9,1%	1	9,1%	11
Specjaliści do spraw wychowania małego dziecka	2	28,6%	1	14,3%	3	42,9%	1	14,3%	0	0%	7
Kucharze	3	42,9%	1	14,3%	3	42,9%	0	0%	0	0%	7
Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	3	50%	2	33,3%	0	0%	1	16,7%	0	0%	6
Księgowi	2	40%	2	40%	0	0%	1	20%	0	0%	5
Pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej	3	60%	1	20%	1	20%	0	0%	0	0%	5
Kierowcy samochodów ciężarowych	3	60%	1	20%	0	0%	1	20%	0	0%	5
Przedstawiciele handlowi	2	50%	1	25%	0	0%	1	25%	0	0%	4
Pracownicy obsługi biurowej	3	75%	1	25%	0	0%	0	0%	0	0%	4
Magazynierzy i pokrewni	1	25%	2	50%	1	25%	0	0%	0	0%	4
Stolarze meblowi i pokrewni	3	75%	1	25%	0	0%	0	0%	0	0%	4

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

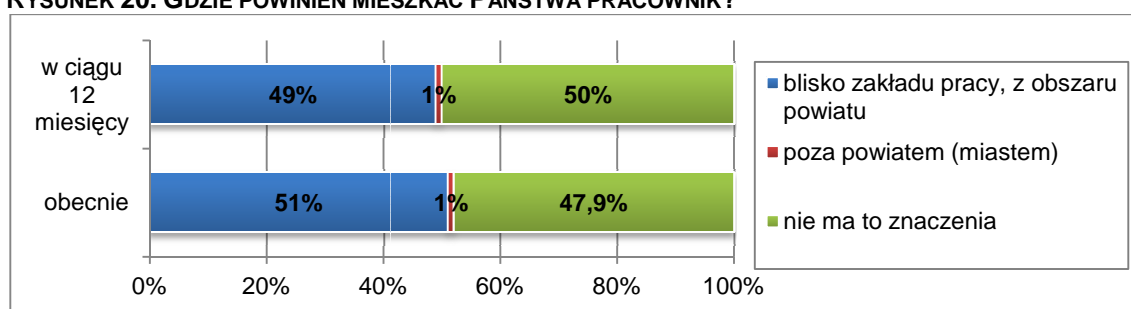
5. Profil demograficzny pracownika

Za dodatkową cechę psychofizyczną wymaganą w zawodzie kluczowym 0,5% respondentów uznało cierpliwość (12 wskazań).

W kolejnym pytaniu skierowanym do pracodawców poproszono respondentów o ustosunkowanie się do cech demograficznych pracowników.

Zdaniem około połowy ankietowanych miejsce zamieszkania pracowników nie ma znaczenia ani obecnie, ani w ciągu najbliższych 12 miesięcy. 49% badanych zadeklarowało, że pracownicy powinni mieszkać blisko zakładu pracy (rysunek 20).

RYSUNEK 20. GDZIE POWINIEN MIESZKAĆ PAŃSTWA PRACOWNIK?

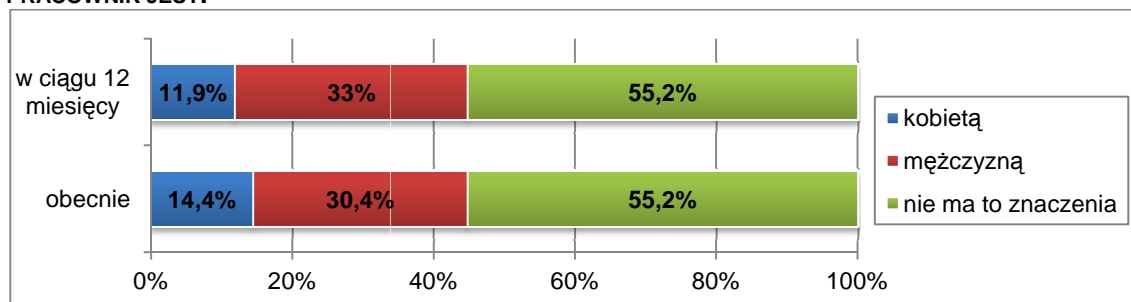

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Cechy demograficzne takie jak płeć i wykształcenie także dla większości respondentów nie miały znaczenia. Jednakże wśród pracodawców dla których czynniki te odgrywały ważną rolę, częściej pojawiały się odpowiedzi, iż z punktu widzenia zawodu kluczowego dla firmy lepiej jest gdy pracownik jest mężczyzną. Takiej odpowiedzi udzieliło około 30% ankietowanych (rysunek 21).

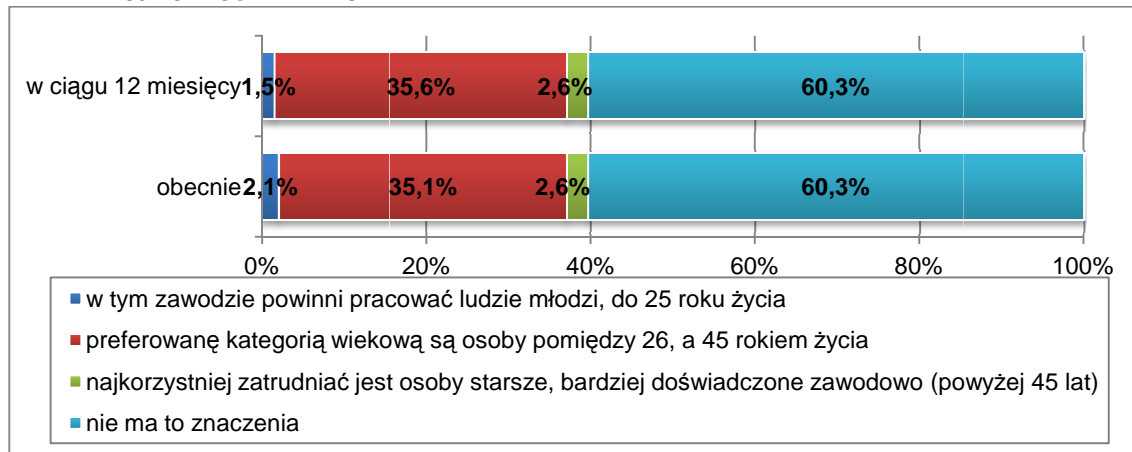
Natomiast dla przedsiębiorców, dla których wiek pracownika ma znaczenie, preferowaną kategorią wiekową byli pracownicy pomiędzy 26, a 45 rokiem życia (rysunek 22).

RYSUNEK 21. CZY Z PUNKTU WIDZENIA KLUCZOWEGO ZAWODU PAŃSTWA FIRMY LEPIJ JEST GDY PRACOWNIK JEST:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

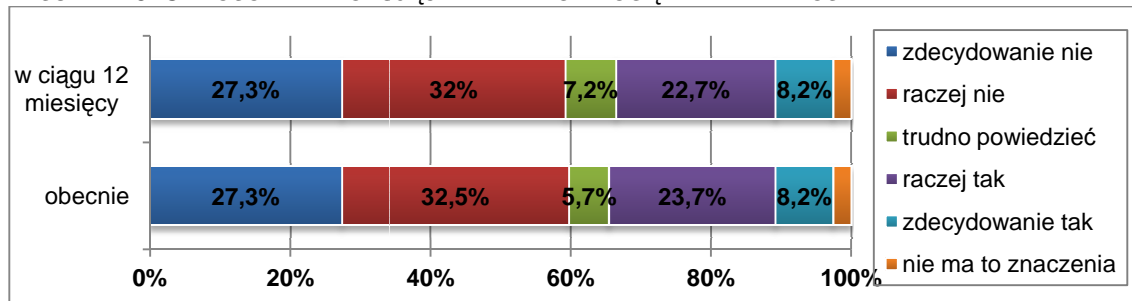
RYSUNEK 22. CZY WYSTĘPUJĄ W ODNIESIENIU DO ZAWODU KLUCZOWEGO JAKIEŚ OKREŚLONE PREFERENCJE ODNOŚNIE WIEKU?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Respondenci zostali również zapytani, czy w ich firmach obowiązki osób zatrudnionych w zawodach kluczowych dla firmy mogą być powierzone osobom niepełnosprawnym. Zdecydowana większość z nich zadeklarowała, że osoby niepełnosprawne nie mogą wykonywać tych czynności obecnie. Wyniki badań pokazują również, iż badani nie planują w ciągu najbliższych 12 miesięcy zatrudniać osób niepełnosprawnych na stanowiska kluczowe (27,3% „zdecydowanie nie” oraz 32% „raczej nie”) (rysunek 23).

RYSUNEK 23. CZY OSOBY WYKONUJĄCE TEN ZAWÓD MOGĄ BYĆ NIEPEŁNOSPRAWNE?

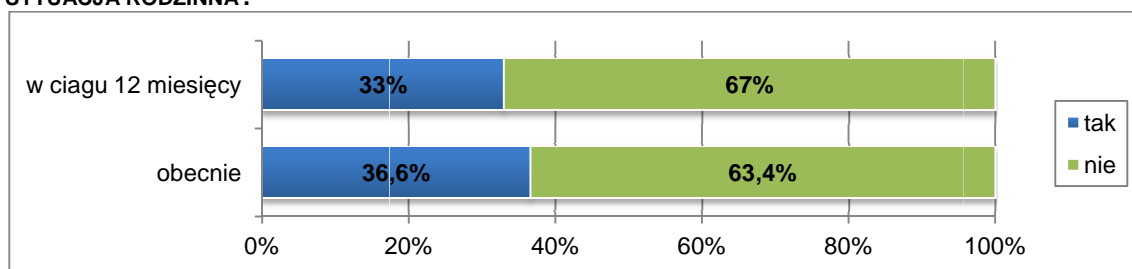

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W ramach badania przedsiębiorców poproszono także o wskazanie, czy w wykonywaniu zawodów kluczowych w ich firmach lepiej będzie, gdy pracownicy będą mieli ustabilizowaną sytuację rodzinną.

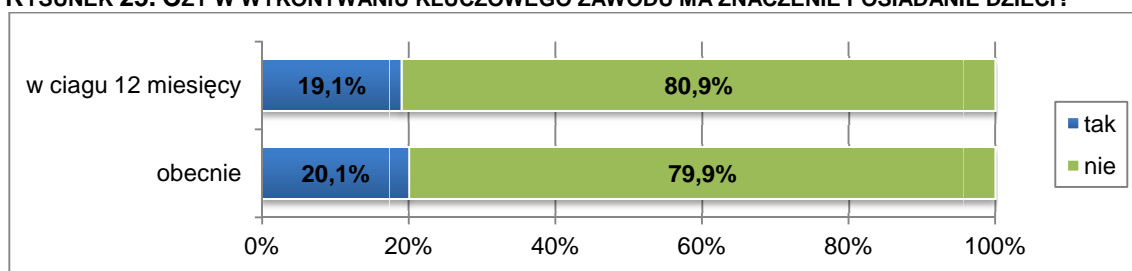
Analiza zgromadzonego materiału badawczego wykazała, iż większość respondentów uznała, że ustabilizowana sytuacja rodzinna oraz posiadanie dzieci nie są istotne w procesie rekrutacji (rysunki 24 i 25).

RYСУNEK 24. CZY W WYKONYWANIU KLUCZOWEGO ZAWODU MA ZNACZENIE USTABILIZOWANA SYTUACJA RODZINNA?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

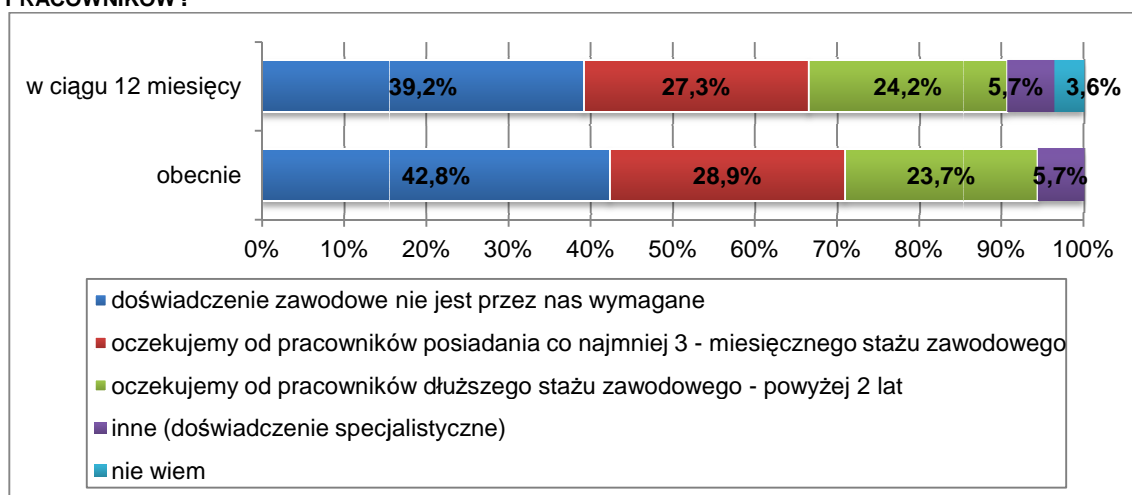
RYСУNEK 25. CZY W WYKONYWANIU KLUCZOWEGO ZAWODU MA ZNACZENIE POSIADANIE DZIECI?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Następną kwestią poruszoną w ramach badania były oczekiwania pracodawców odnośnie doświadczenia zawodowego pracowników. W odpowiedzi znaczna część pracodawców zadeklarowała, iż nie wymaga od swoich pracowników posiadania doświadczenia zawodowego (42,8%) (rysunek 26).

RYСУNEK 26. JAKIEGO DOŚWIADCZENIE ZAWODOWEGO OCZEKUJĄ PAŃSTWO OD SWOICH PRACOWNIKÓW?

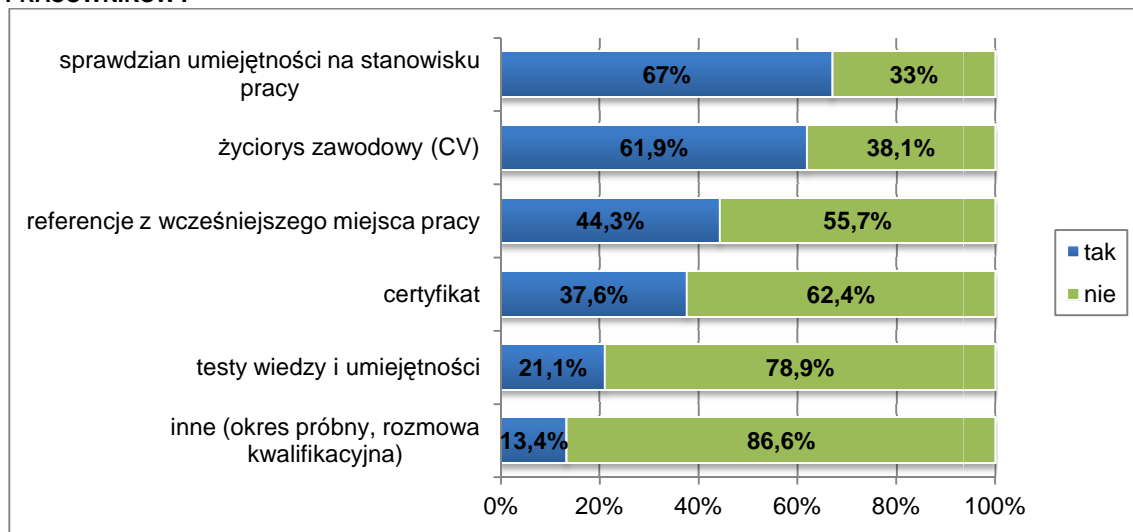

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Najczęstszym sposobem sprawdzenia kwalifikacji zawodowych pracownika stosowanym przez przedsiębiorców objętych badaniem był sprawdzian umiejętności na stanowisku pracy. Sposób ten został uznany za metodę najbardziej skuteczną (83,1%) (rysunek 28).

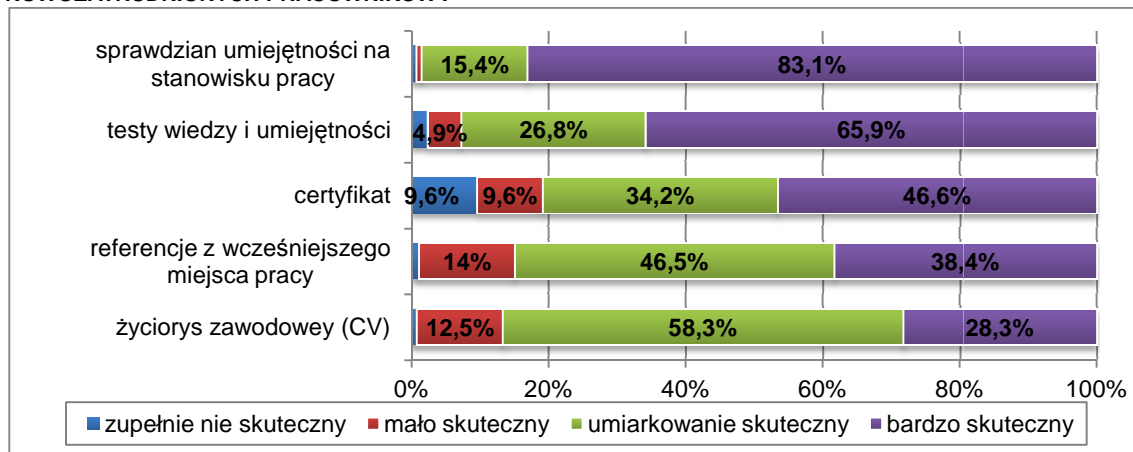
Dwa kolejne najbardziej popularne sposoby sprawdzenia kwalifikacji to życiorys zawodowy (CV) oraz referencje z wcześniejszego miejsca pracy. Przy czym warto wskazać, iż obie znalazły się na ostatnim miejscu w zestawieniu skuteczności.

RYСУNEK 27. W JAKI SPOSÓB SPRAWDZAJĄ PAŃSTWO KWALIFIKACJE NOWOZATRUDNIONYCH PRACOWNIKÓW?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

RYСУNEK 28. PROSZĘ OCENIĆ SKUTECZNOŚĆ SPOSÓBÓW SPRAWDZANIA KWALIFIKACJI NOWOZATRUDNIONYCH PRACOWNIKÓW?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

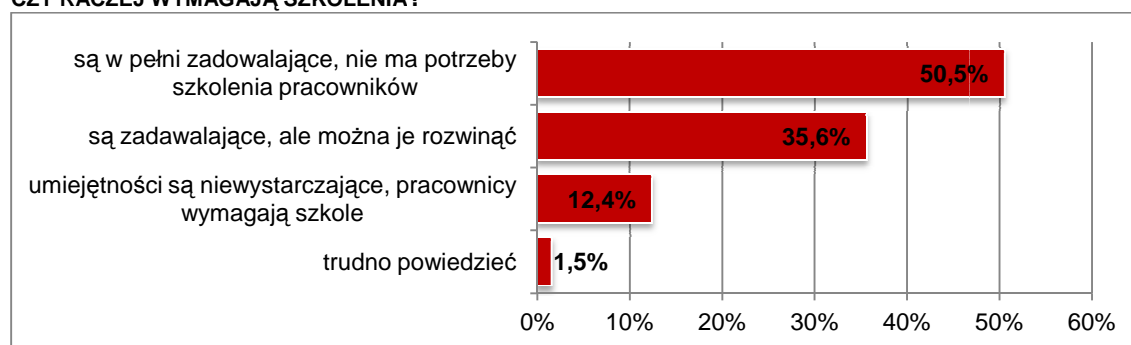
6. Podnoszenie kwalifikacji przez pracowników badanych firm

Kolejna część skierowanego do przedsiębiorców kwestionariusza wywiadu, dotyczyła kwalifikacji pracowników w badanych firmach. Poszukiwano odpowiedzi na następujące pytania:

- ◆ Jak pracodawcy oceniają przygotowanie zawodowe potencjalnych pracowników?
- ◆ Jakim zdaniem pracowników są ich potrzeby szkoleniowe?
- ◆ Jakich kwalifikacji i kompetencji zawodowych poszukują pracodawcy w ofertach pracy?

Ponad połowa badanych respondentów (50,5%) uznała, że kwalifikacje zawodowe pracowników są w pełni zadowalające, w związku z czym nie ma potrzeby szkolenia osób zatrudnionych w badanych firmach. Jednocześnie 35,6% respondentów uważa, iż mimo, że kwalifikacje pracowników są zadowalające, można je rozwinąć (rysunek 29).

RYСУNEK 29. CZY W PANA/I ODCZUCIU KWALIFIKACJE PRACOWNIKÓW SĄ W PEŁNI ZADOWALAJĄCE, CZY RACZEJ WYMAGAJĄ SZKOLENIA?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Przedsiębiorcy z powiatu szczecineckiego w większości zadeklarowali, iż są zadowoleni z kwalifikacji swych pracowników. Wśród pracodawców reprezentujących branże górnictwo i wydobywanie (sekcja B), dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (sekcja E), informacja i komunikacja (sekcja J), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (sekcja M) oraz działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (sekcja N) dominowała opinia, iż mimo, że kwalifikacje pracowników są zadowalające, to można by było je rozwinąć. Na niewystarczające kwalifikacje pracowników, które wymagają doszkolenia najczęściej wskazywali pracodawcy z sekcji transport i gospodarka magazynowa (sekcja H), działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (sekcja I) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (sekcja Q). Pracodawcy reprezentujący branże wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (sekcja D), handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów

samochodowych, włączając motocykle (sekcja G), a także działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (sekcja S) w większości uważają, że kwalifikacje pracowników są zadowalające i nie ma potrzeby doszkolenia (*tabela 20*).

Jeśli zaś chodzi o zawody kluczowe dla powiatu szczecineckiego, to analiza zebranego materiału badawczego wykazała, iż w opinii badanych pracodawców również kwalifikacje osób w nich zatrudnionych są zadowalające i nie wymagają dodatkowego szkolenia, bądź są zadowalające, ale można by było je rozwinąć (*tabela 21*).

TABELA 20. ZADOWOLENIE PRACODAWCÓW Z KWALIFIKACJI PRACOWNIKÓW POD WZGLĘDEM BRANŻ

	Są w pełni zadowolające, nie ma potrzeby szkolenia		Są zadowalające, ale można je rozwinąć		Umiejętności są niewystarczające, pracownicy wymagają szkolenia		Trudno powiedzieć		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3	42,9%	3	42,9%	1	14,3%	0	0%	7
B-górnictwo i wydobywanie	1	33,3%	2	66,7%	0	0%	0	0%	3
C-przetwórstwo przemysłowe	5	22,7%	12	54,5%	4	18,2%	1	4,5%	22
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	66,7%	1	33,3%	0	0%	0	0%	3
E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	33,3%	2	66,7%	0	0%	0	0%	3
F-budownictwo	7	53,8%	6	46,2%	0	0%	0	0%	13
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	21	72,4%	5	17,2%	2	6,9%	1	3,4%	29
H-transport i gospodarka magazynowa	3	50%	1	16,7%	2	33,3%	0	0%	6
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	6	60%	1	10%	3	30%	0	0%	10
J-Informacja i komunikacja	0	0%	2	100%	0	0%	0	0%	2
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2	40%	2	40%	1	20%	0	0%	5

L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2	33,3%	3	50%	1	16,7%	0	0%	6
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1	33,3%	2	66,7%	0	0%	0	0%	3
N-działalność w zakresie usług administrowania i działalność	2	33,3%	4	66,7%	0	0%	0	0%	6
O-administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	50%	3	50%	0	0%	0	0%	6
P-edukacja	14	50%	13	46,4%	1	3,6%	0	0%	28
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5	45,5%	2	18,2%	4	36,4%	0	0%	11
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2	66,7%	1	33,3%	0	0%	0	0%	3
S-pozostała działalność usługowa	17	63%	4	14,8%	5	18,5%	1	3,7%	27
T-gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	1

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 21. ZADOWOLENIE PRACODAWCÓW Z KWALIFIKACJI PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH W ZAWODACH KLUCZOWYCH

	Są w pełni zadowolające, nie ma potrzeby szkolenia		Są zadowalające, ale można je rozwinąć		Umiejętności są niewystarczające, pracownicy wymagają szkole		Trudno powiedzieć		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	21	75%	3	10,7%	3	10,7%	1	3,6%	28
Nauczyciele szkół podstawowych	5	45,5%	5	45,5%	1	9,1%	0	0%	11
Specjaliści do spraw wychowania małego dziecka	1	14,3%	6	85,7%	0	0%	0	0%	7
Kucharze	4	57,1%	1	14,3%	2	28,6%	0	0%	7
Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	4	66,7%	2	33,3%	0	0%	0	0%	6
Księgowi	4	80%	1	20%	0	0%	0	0%	5
Pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej	3	60%	1	20%	1	20%	0	0%	5
Kierowcy samochodów ciężarowych	3	60%	1	20%	1	20%	0	0%	5
Przedstawiciele handlowi	3	75%	1	25%	0	0%	0	0%	4
Pracownicy obsługi biurowej	2	50%	2	50%	0	0%	0	0%	4
Magazynierzy i pokrewni	1	25%	2	50%	1	25%	0	0%	4
Stolarze meblowi i pokrewni	3	75%	0	0%	0	0%	1	25%	4

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Przedsiębiorców, którzy wskazali, że pracownicy zatrudnieni w ich firmach powinni rozwijać swoje umiejętności poproszono o wskazanie umiejętności brakujących pracownikom.

Najczęściej pojawiającą się odpowiedzią był brak doświadczenia zawodowego (14,6%), a następnie brak znajomości najnowszych technologii (13,5%) (tabela 22).

TABELA 22. JAKICH KWALIFIKACJI NAJCZĘŚCIEJ BRAKUJE PRACOWNIKOM PAŃSTWA FIRMY?

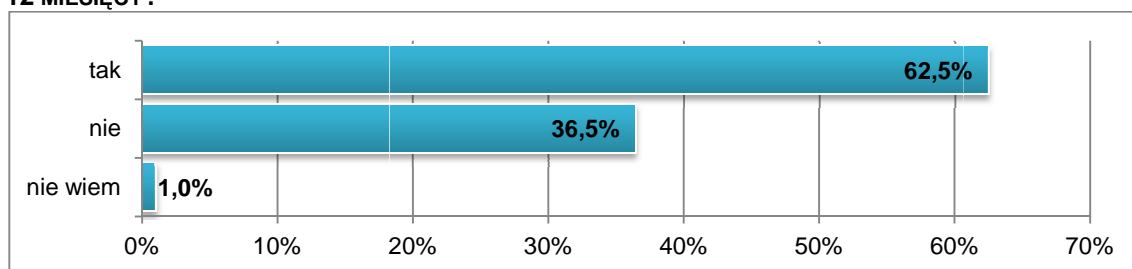
	n	%
Brak doświadczenia zawodowego	14	14,6%
Brak znajomości najnowszych technologii	13	13,5%
Brak umiejętności manualnych	9	9,4%
Brak umiejętności obsługi nowoczesnych maszyn i urządzeń	9	9,4%
Brak umiejętności profesjonalnej obsługi klienta	9	9,4%
Brak specjalistycznych uprawnień potrzebnych w danej branży	8	8,3%
Brak zaangażowania w wykonywaną pracę	8	8,3%
Brak umiejętności wykorzystywania zdolności interpersonalnych	8	8,3%
Brak aktualnej wiedzy na temat prawa i konkretnych przepisów dotyczących branży	6	6,3%
Brak kwalifikacji zawodowych	5	5,2%
Brak wiedzy na temat danej branży	5	5,2%
Niewielkie zainteresowanie podnoszeniem wiedzy na temat nowych produktów w branży	5	5,2%
Brak znajomości języków obcych	4	4,2%
Trudno powiedzieć	3	3,1%
Brak znajomości przepisów bhp	2	2,1%
Problem z redagowaniem pism urzędowych	2	2,1%
Brak chęci do podnoszenia swojej wiedzy	1	1%
Brak dokumentów potwierdzających umiejętności	1	1%
Brak umiejętności biegłej obsługi komputera	1	1%
Nie brakuje, ale można rozwijać	1	1%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kwalifikacje ich pracowników nie są w pełni zadowalające; % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Większość badanych respondentów (62,5%) wskazała, iż w ciągu ostatnich 12 miesięcy skierowała swoich pracowników na szkolenia. Z analizy zebranych danych wynika, iż firmy te wysłały na szkolenia około 1074 osób.

RYSUNEK 29. CZY SKIEROWALI PAŃSTWO SWOICH PRACOWNIKÓW NA SZKOLENIA W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kwalifikacje ich pracowników nie są w pełni zadowalające

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tematyka szkoleń na które kierowano pracowników dotyczyła głównie zajęć mających na celu podwyższanie kwalifikacji zawodowych (20%) oraz szkoleń z zakresu BHP (18,3%). Pozostały rozkład odpowiedzi prezentuje tabela 23.

TABELA 23. JAKA BYŁA TEMATYKA SZKOLEŃ?

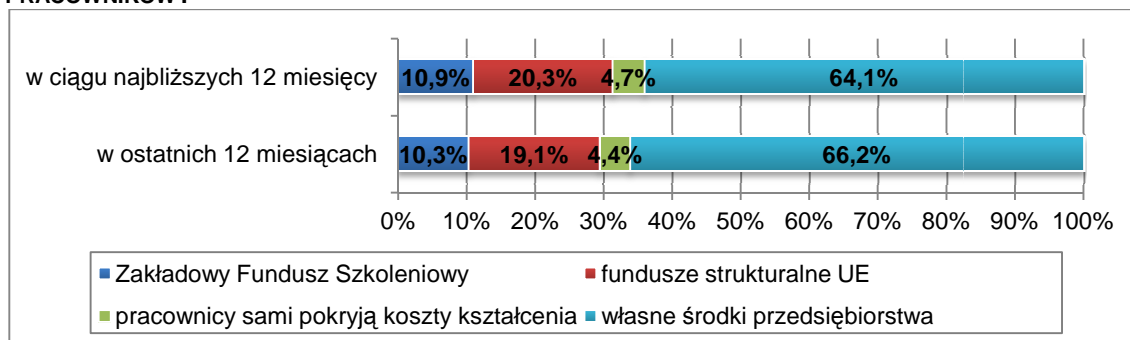
	n	%
Podwyższanie kwalifikacji zawodowych	12	20%
Szkolenie BHP	11	18,3%
Techniki sprzedaży	8	13,3%
Szkolenie branżowe - szkolnictwo	7	11,7%
Szkolenia produktowe	5	8,3%
Szkolenia z zakresu prawa	4	6,7%
Szkolenie branżowe - przetwórstwo przemysłowe	4	6,7%
Administracja	3	5%
Obsługa klienta	3	5%
Kurs informatyczny	2	3,3%
Menadżerskie	2	3,3%
Szkolenie branżowe - transport	2	3,3%
Terapia zajęciowa	2	3,3%
Szkolenia dla operatorów maszyn	2	3,3%
Kurs języka angielskiego	2	3,3%
Szkolenia kadrowo-płacowe	2	3,3%
Podatek VAT	1	1,7%
Szkolenie branżowe - bankowość	1	1,7%
Szkolenie branżowe - farmaceutyka	1	1,7%
Szkolenie branżowe - fryzjerstwo	1	1,7%
Szkolenie branżowe - gastronomia	1	1,7%
Szkolenie branżowe - księgowość	1	1,7%
Szkolenie branżowe - montaż urządzeń	1	1,7%
Szkolenia marketingowe	1	1,7%
Szkolenie branżowe - mechanika pojazdowa	1	1,7%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż w ciągu ostatnich 12 miesięcy skierowali swych pracowników na szkolenia

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Środki przeznaczone na finansowanie szkoleń pochodzą w przeważającej części z funduszy własnych przedsiębiorstwa oraz funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Część pracodawców koszty szkoleń pokrywa za pośrednictwem Zakładowego Funduszu Szkoleniowego (rysunek 31).

RYСУNEK 30. Z JAKICH ŹRÓDEŁ POCHODZĄ ŚRODKI, KTÓRE PRZEZNACZAJĄ PAŃSTWO NA SZKOLENIA PRACOWNIKÓW?

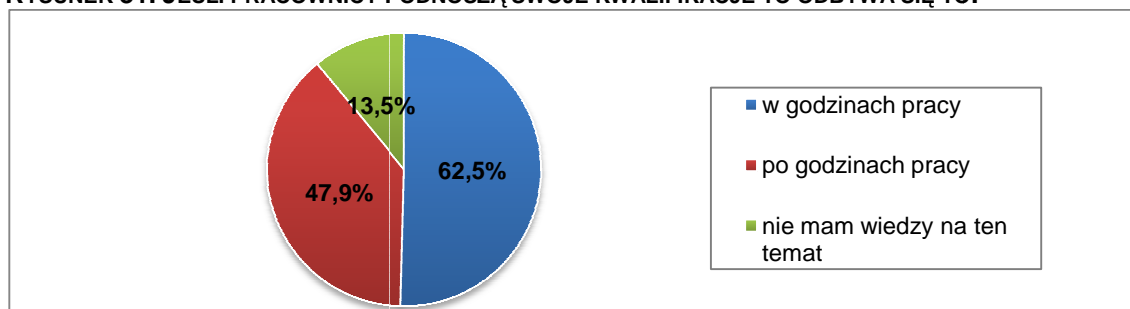

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż w ciągu ostatnich 12 miesięcy skierowali swych pracowników na szkolenia

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Szkolenia pracowników odbywają się głównie w godzinach pracy (rysunek 31).

RYСУNEK 31. JEŚLI PRACOWNICY PODNO SZĄ SWOJE KWALIFIKACJE TO ODBYWA SIĘ TO:

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kwalifikacje ich pracowników nie są w pełni zadowalające

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Większość pracodawców nie stosuje w swoich firmach metod zachęty w stosunku do pracowników, aby podwyższali kwalifikacje (36,5%). Pozostali natomiast motywują pracowników podwyższą płac (30,2%), refundacją części, lub całości poniesionych kosztów szkoleń (27,1%), lub możliwością awansu zawodowego (21,9%) (rysunek 32).

RYСУNEK 32. CZY STOSUJĄ PAŃSTWO W FIRMIE JAKIEŚ METODY ZACHĘTY W STOSUNKU DO PRACOWNIKÓW, ABY PODWYŻSZALI SWOJE KWALIFIKACJE?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kwalifikacje ich pracowników nie są w pełni zadowalające; % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Następne pytanie badawcze skierowano do przedsiębiorców, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie skierowali swych pracowników na szkolenia. Zostali oni poproszeni o podanie powodów, dla których nie skorzystali z takiej możliwości.

Jako dwa główne powody tej decyzji respondenci wskazali zbyt wysoki koszt szkoleń (31,4%) oraz brak określonych potrzeb szkoleniowych (28,6%). Pozostały rozkład odpowiedzi prezentuje rysunek 33.

RYСУNEK 33. DLACZEGO NIE ZDECYDOWALI SIĘ PAŃSTWO NA SZKOLENIA PRACOWNIKÓW CZY INNE METODY DOSKONALENIA ZAWODOWEGO?

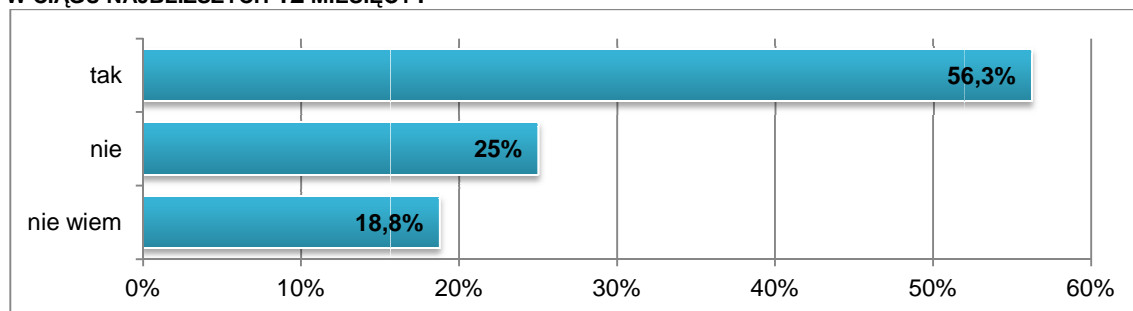

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie skierowali pracowników na szkolenia; % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Ponad połowa przedstawicieli badanych firm zamierza w ciągu najbliższych 12 miesięcy skierować swoich pracowników na szkolenia (rysunek 34). Z analizy zebranego materiału badawczego wynika, iż w tym okresie na szkolenia zostanie skierowanych około 822 pracowników.

RYСУNEK 34. CZY ZAMIERZACIE PAŃSTWO SKIEROWAĆ SWOICH PRACOWNIKÓW NA SZKOLENIA W CIĄGU NAJBLIŻSZYCH 12 MIESIĘCY?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kwalifikacje ich pracowników nie są w pełni zadowalające

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 24 przedstawia tematykę szkoleń, na które będą kierowani pracownicy z badanych firm w ciągu najbliższych 12 miesięcy.

TABELA 24. JAKA BĘDZIE TEMATYKA PLANOWANYCH SZKOLEŃ?

	n	%
Szkolenia specjalistyczne	12	22,2%
Szkolenie branżowe- przetwórstwo przemysłowe	11	20,4%
Szkolenie branżowe - szkolnictwo	9	16,7%
Profesjonalna obsługa klienta	4	7,4%
Szkolenia branżowe - handel	4	7,4%
Szkolenie branżowe - medyczne	4	7,4%
Księgowość i kadry	3	5,6%
Podnoszenie kwalifikacji zawodowych	3	5,6%
Przepisy prawne	3	5,6%
Szkolenie branżowe - budownictwo	3	5,6%
Kurs branżowy - automatyka przemysłowa	2	3,7%
Kurs obsługi kasy fiskalnej	2	3,7%
Szkolenia branżowe - nieruchomości	2	3,7%
Szkolenie branżowe - transport	2	3,7%
Kursy językowe	1	1,9%
Szkolenia branżowe - gastronomia	1	1,9%
Szkolenie branżowe - fryzjerstwo	1	1,9%
Szkolenia komputerowe	1	1,9%
Szkolenie BHP	1	1,9%
Komunikacja	1	1,9%

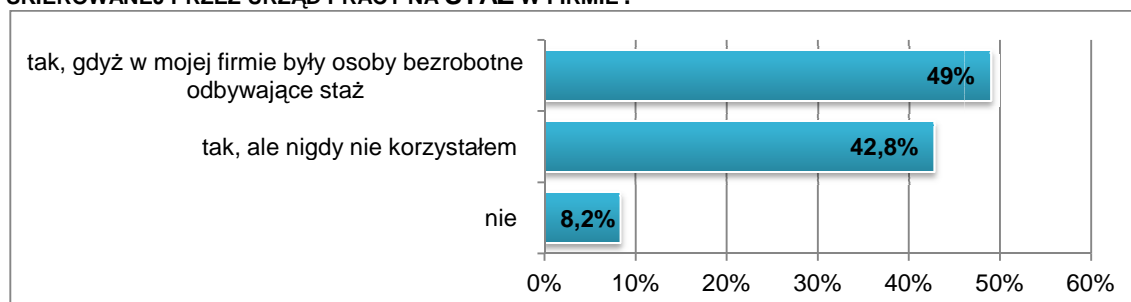
* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zamierzają skierować pracowników na szkolenie w ciągu najbliższych 12 miesięcy

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

7. Możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych

Ponad 90% badanych respondentów posiada wiedzę o tym, że Powiatowe Urzędy Pracy mogą kierować osoby bezrobotne na staże zawodowe do przedsiębiorstw z terenu powiatu (rysunek 35).

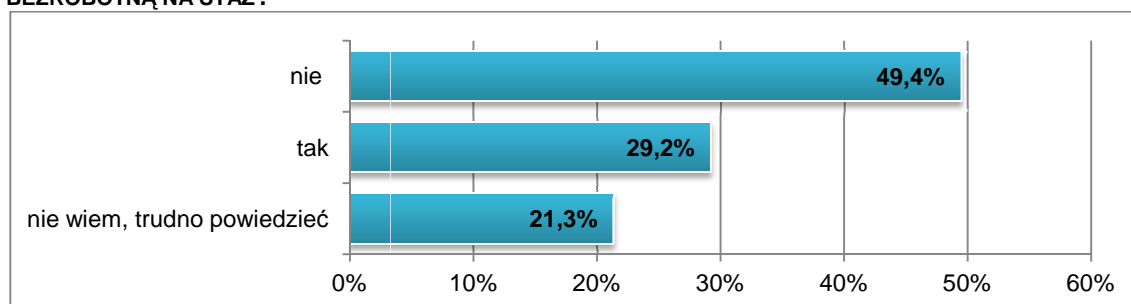
RYСУNEK 35. CZY WIEDZĄ PAŃSTWO, ŻE ISTNIEJE MOŻLIWOŚĆ PRZYJĘCIA OSOBY BEZROBOTNEJ, SKIEROWANEJ PRZEZ URZĄD PRACY NA STAŻ W FIRMIE?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Spośród respondentów, którzy wiedzą o istnieniu możliwości przyjęcia na staż osoby bezrobotnej 29,2% deklaruje chęć skorzystania z tej formy. Planuje się przyjąć około 147 osób na staż zawodowy. Około 21,3% respondentów nie podjęło jeszcze decyzji, czy skorzysta z takiej możliwości (rysunek 36).

RYСУNEK 36. CZY PLANUJĄ PAŃSTWO W CIĄGU NAJBLIŻSZYCH 12 MIESIĘCY PRZYJĄĆ OSOBA BEZROBOTNĄ NA STAŻ?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej na staż

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Lokalni przedsiębiorcy planują przyjąć osoby bezrobotne w ramach praktycznej nauki zawodu w następujących zawodach:

- ◆ pracownik administracyjno-biurowy,
- ◆ pracownik ogólnobudowlany,
- ◆ kucharz,
- ◆ księgowy,
- ◆ nauczyciel (tabela 25).

TABELA 25. W JAKICH ZAWODACH ZAMIERZAJĄ PAŃSTWO PRZYJĄĆ OSOBY BEZROBOTNE W RAMACH PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU DOROSŁYCH?

	n	%
Pracownik administracyjno-biurowy	26	50%
Pracownik ogólnobudowlany	13	25%
Kucharz	7	13,5%
Księgowy	4	7,7%
Nauczyciel	4	7,7%
Kierowca	3	5,8%
Pielęgniarka	3	5,8%
Sprzątac	3	5,8%
Lekarz	3	5,8%
Magazynier	2	3,8%
Fizjoterapeuta	1	1,9%
Fryzjer	1	1,9%
Kasjer/sprzedawca	1	1,9%
Laborant	1	1,9%
Mechanik	1	1,9%
Kelner	1	1,9%
Pracownik fizyczny	1	1,9%
Rolnik	1	1,9%
Terapeuta zajęciowy	1	1,9%
Elektryk	1	1,9%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej na staż

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Najważniejszymi kwalifikacjami, jakich oczekują pracodawcy od osób bezrobotnych są:

- ◆ wykształcenie średnie techniczne,
- ◆ wykształcenie wyższe techniczne,
- ◆ wykształcenie zasadnicze zawodowe,
- ◆ wykształcenie średnie zawodowe (tabela 26).

TABELA 26. O JAKICH KWALIFIKACJACH ZAMIERZAJĄ PAŃSTWO PRZYJĄĆ OSOBY BEZROBOTNE W RAMACH PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU DOROSŁYCH?

	n	%
Wykształcenie średnie techniczne	15	28,8%
Wykształcenie wyższe techniczne	12	23,1%
Wykształcenie zasadnicze zawodowe	8	15,4%
Wykształcenie średnie zawodowe	7	13,5%
Wykształcenie wyższe humanistyczne	6	11,5%
Specjalistyczne uprawnienia	5	9,6%
Cechy charakteru	4	7,7%
Nie ma to znaczenia	4	7,7%
Doświadczenie	3	5,8%
Wykształcenie wyższe ekonomiczne	3	5,8%
Prawo jazdy	2	3,8%

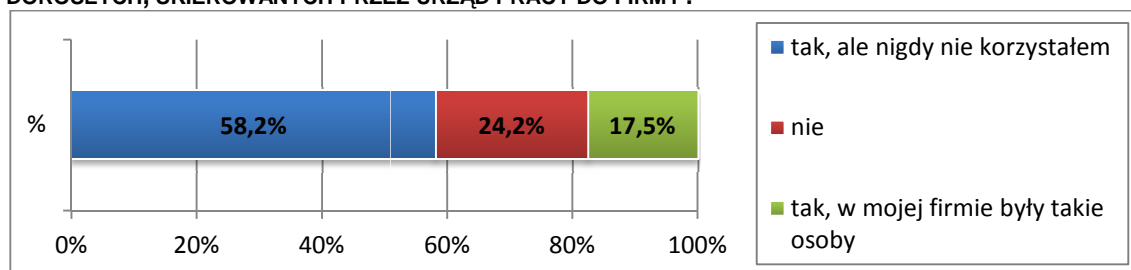
Wykształcenie podstawowe	2	3,8%
Wykształcenie zawodowe	2	3,8%
Aktualna książeczka zdrowia	1	1,9%
Znajomość obsługi komputera i urządzeń biurowych	1	1,9%
Ukończenie szkoły policealnej	1	1,9%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej na staż

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Zdecydowana większość badanych przedsiębiorców (75,7%) wie również, że istnieje możliwość przyjmowania osób bezrobotnych skierowanych przez urząd pracy w ramach przygotowania zawodowego dorosłych. Tylko 17,5% respondentów skorzystało z takiej możliwości (rysunek 37).

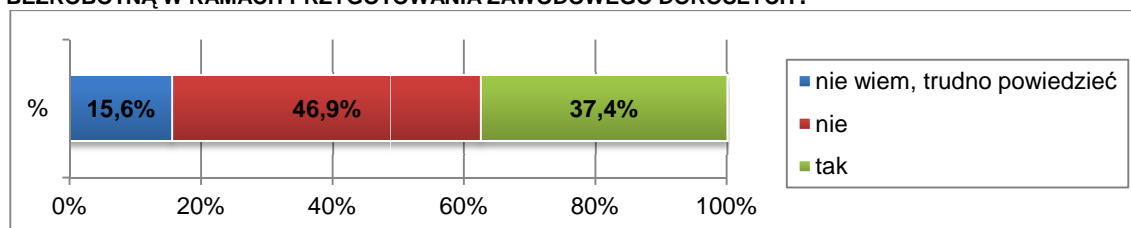
RYСУNEK 37. CZY WIEDZĄ PAŃSTWO, ŻE ISTNIEJE MOŻLIWOŚĆ PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO DOROSŁYCH, SKIEROWANYCH PRZEZ URZĄD PRACY DO FIRMY?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Jak wynika z danych zebranych w trakcie badania 37,4% badanych przedsiębiorców planuje skorzystanie z możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej w ramach przygotowania zawodowego (rysunek 38). Według uzyskanych danych z przygotowania zawodowego dorosłych w ciągu najbliższych 12 miesięcy miałyby skorzystać 61 osób.

RYСУNEK 38. CZY PLANUJĄ PAŃSTWO W CIĄGU NAJBLIŻSZYCH 12 MIESIĘCY PRZYJĄĆ OSOBA BEZROBOTNĄ W RAMACH PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO DOROSŁYCH?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej w ramach przygotowania zawodowego dorosłych

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Lokalni przedsiębiorcy planują przyjąć osoby bezrobotne w ramach przygotowania zawodowego dorosłych w następujących zawodach:

- ◆ pracownik administracyjno-biurowy,
- ◆ kucharz,
- ◆ pracownik ogólnobudowlany,
- ◆ kierowca,
- ◆ księgowy (*tabela 27*).

TABELA 27. W JAKICH ZAWODACH ZAMIERZAJĄ PAŃSTWO PRZYJĄĆ OSOBY BEZROBOTNE W RAMACH PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO DOROSŁYCH?

	n	%
Pracownik administracyjno-biurowy	16	29,1%
Kucharz	7	12,7%
Pracownik ogólnobudowlany	4	7,3%
Kierowca	3	5,5%
Księgowy	3	5,5%
Pracownik fizyczny	3	5,5%
Kasjer/sprzedawca	2	3,6%
Nauczyciel	2	3,6%
Szwaczka	2	3,6%
Ekonomista	1	1,8%
Fryzjer	1	1,8%
Informatyk	1	1,8%
Inżynier budowlany	1	1,8%
Laborant	1	1,8%
Lekarz	1	1,8%
Magazynier	1	1,8%
Mechanik	1	1,8%
Pakowacz	1	1,8%
Pielęgniarka	1	1,8%
Ratownik	1	1,8%
Spawacz	1	1,8%
Sprzątac	1	1,8%
Kelner	1	1,8%
Murarz	1	1,8%
Opiekun	1	1,8%
Konserwator	1	1,8%
Posadzkarz	1	1,8%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej w ramach przygotowania zawodowego dorosłych

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Najważniejszymi kwalifikacjami, jakich oczekują pracodawcy od osób bezrobotnych są:

- ◆ specjalistyczne uprawnienia,
- ◆ cechy charakteru,
- ◆ wykształcenie wyższe techniczne (*tabela 28*).

TABELA 28. O JAKICH KWALIFIKACJACH ZAMIERZAJĄ PAŃSTWO PRZYJĄĆ OSOBY BEZROBOTNE W RAMACH PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO DOROSŁYCH?

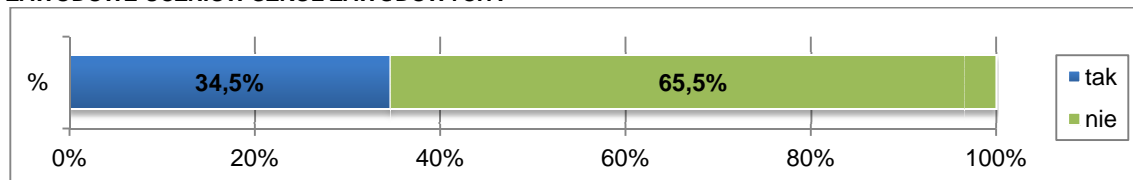
	n	%
Specjalistyczne uprawnienia	6	10,9%
Cechy charakteru	3	5,5%
Wykształcenie wyższe techniczne	3	5,5%
Wykształcenie średnie techniczne	2	3,6%
Wykształcenie zasadnicze zawodowe	2	3,6%
Aktualna książeczka zdrowia	1	1,8%
Doświadczenie	1	1,8%
Nie ma to znaczenia	1	1,8%
Obsługa komputera i urządzeń biurowych	1	1,8%
Wykształcenie wyższe humanistyczne	1	1,8%
Wykształcenie podstawowe	1	1,8%
Wykształcenie wyższe pedagogiczne	1	1,8%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej w ramach przygotowania zawodowego dorosłych
 źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

8. Praktyki zawodowe uczniów szkół zawodowych

Wśród ogółu przedsiębiorców objętych badaniem w powiecie szczecineckim 34,5% organizowało praktyki zawodowe dla uczniów szkół zawodowych (rysunek 39).

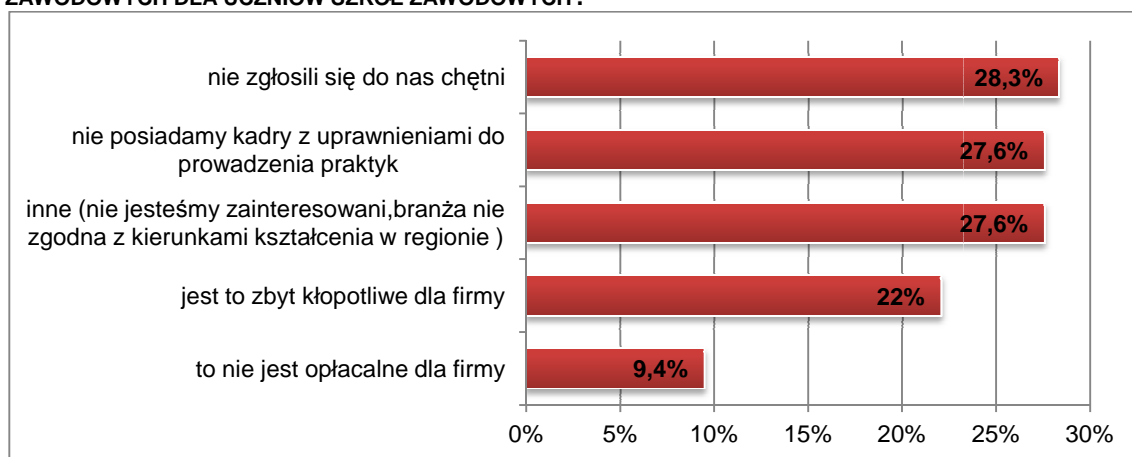
RYСУNEK 39. CZY W CIĄGU OSTATNICH 5 LAT W PAŃSTWA FIRMIE ODBYWAŁY SIĘ PRAKTYKI ZAWODOWE UCZNIÓW SZKÓŁ ZAWODOWYCH?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Za najczęstsze powody nieorganizowania praktyk zawodowych przedsiębiorcy uznali brak chętnych (28,3% wskazań) oraz brak odpowiedniej kadry z uprawnieniami do prowadzenia praktyk (27,6%) (rysunek 40).

RYСУNEK 40. PROSZE WSKAZAC DLACZEGO W PAŃSTWA FIRMIE NIE ORGANIZOWANO PRAKTYK ZAWODOWYCH DLA UCZNIÓW SZKÓŁ ZAWODOWYCH?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, że w ich firmach nie odbywały się praktyki zawodowe; % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 29 prezentuje zawody, w których najczęściej odbywały się praktyki zawodowe uczniów.

TABELA 29. W JAKICH ZAWODACH NAJCZĘŚCIEJ ODBYWAŁY SIĘ PRAKTYKI ZAWODOWE UCZNIÓW SZKÓŁ ZAWODOWYCH?

	n	%
Kucharz	11	16,4%
Kasjer/sprzedawca	10	14,9%
Ekonomista	8	11,9%
Mechanik	7	10,4%
Pracownik ogólnobudowlany	6	9%
Rolnik	5	7,5%
Księgowy	4	6%
Elektronik	3	4,5%
Handlowiec	3	4,5%
Murarz	3	4,5%
Fryzjer	2	3%
Geodeta	2	3%
Informatyk	2	3%
Monter	2	3%
Nauczyciel	2	3%
Pracownik administracyjno-biurowy	2	3%
Betoniarz	2	3%
Frezer	1	1,5%
Hotelarz	1	1,5%
Lekarz	1	1,5%
Leśnik	1	1,5%
Masarz	1	1,5%
Pomoc domowa	1	1,5%
Pracownik do spraw ochrony środowiska	1	1,5%

Serwisant	1	1,5%
Stolarz	1	1,5%
Ślusarz	1	1,5%
Tokarz	1	1,5%
Cieśla	1	1,5%
Kelner	1	1,5%
Malarz	1	1,5%
Piekarz	1	1,5%
Pracownik drogowy	1	1,5%
Architekt	1	1,5%
Glazurnik	1	1,5%

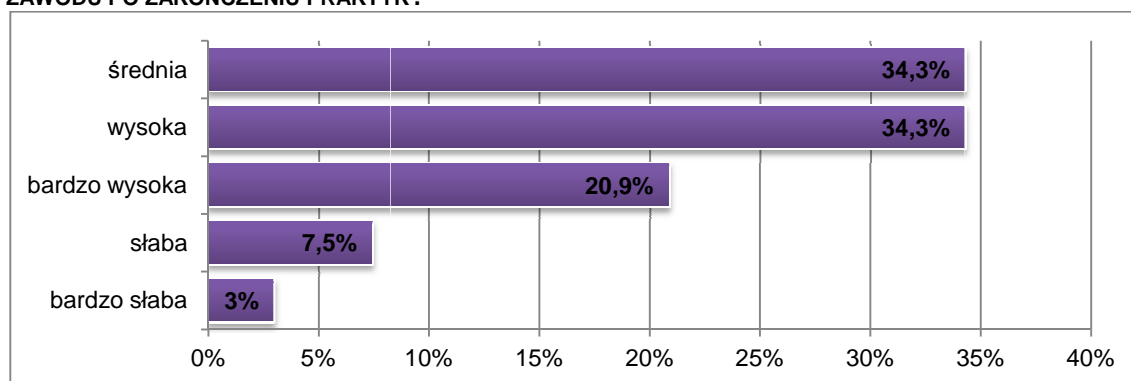
* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, że w ich firmach odbywały się praktyki zawodowe; % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Badani przedsiębiorcy ocenili przygotowanie zawodowe uczniów do wykonywania zawodu po zakończeniu praktyk jako wysokie (34,3%) i średnie (34,3%) (rysunek 41). Średnia ocena wystawiona przez pracodawców wynosi 3,63.

Przygotowanie teoretyczne uczniów większość respondentów oceniła jako średnie (38,8%) (rysunek 42). Średnia ocena wystawiona przez pracodawców wynosi 3,40¹.

RYСУNEK 41. JAKA JEST OCENA PRZYGOTOWANIA PRAKTYCZNEGO UCZNIA DO WYKONYWANIA ZAWODU PO ZAKOŃCZENIU PRAKTYK?

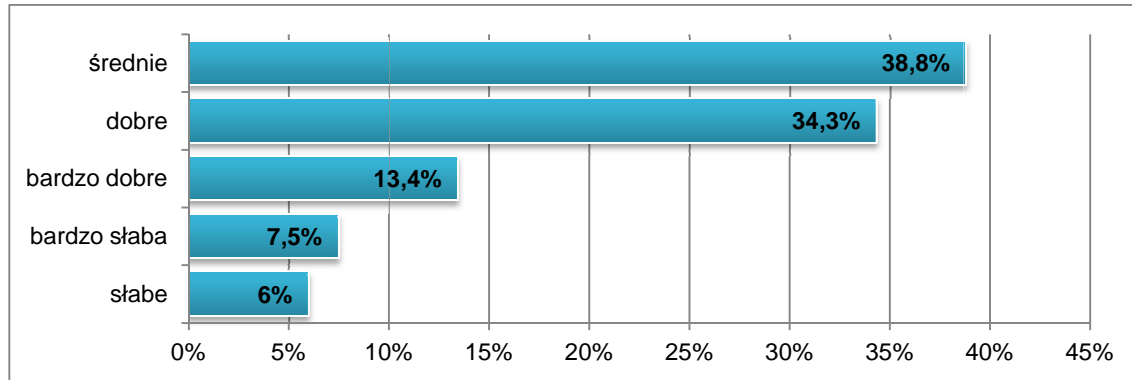

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, że w ich firmach odbywały się praktyki zawodowe

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

¹na pięcio-punktowej skali, gdzie 1 oznacza „bardzo słabe”, a 5 „bardzo wysokie”

RYSUNEK 42. JAKA JEST OCENA PRZYGOTOWANIA TEORETYCZNEGO UCZNIA?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, że w ich firmach odbywały się praktyki zawodowe

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wnioski i rekomendacje

- ◆ analiza materiału badawczego wykazała, iż w powiecie szczecineckim w większości badanych przedsiębiorstwach nie planuje się znacznych zmian w strukturze zatrudnienia. Mimo to zauważyć można, że przedsiębiorcy częściej planują zwiększenie zatrudniania, niż redukcję etatów,
- ◆ do zawodów kluczowych w powiecie można zaliczyć :
  - sprzedawca sklepowy (ekspedient),
  - nauczyciele szkół podstawowych,
  - pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i pokrewne,
  - specjaliści do spraw wychowania małego dziecka,
  - pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej,
  - magazynierzy i pokrewni,
  - kucharze,
- ◆ w większości szczecineckich firm oczekuje się od pracowników wykształcenia zasadniczego zawodowego, bądź średniego technicznego,
- ◆ od osób zatrudnionych w zawodach kluczowych w opinii większości badanych pracownicy powinni posiadać takie umiejętności jak:
  - komunikatywność,
  - współpraca w grupie,
  - łatwość nawiązywania kontaktów ze współpracownikami czy klientami,
  - logiczne myślenie, analiza faktów,
- ◆ najbardziej pożądanymi cechami psychofizycznymi u osób zatrudnionych w badanych firmach są:
  - uczciwość,
  - solidność,
  - punktualność,

- dokładność,
  - rzetelność,
- ◆ przedstawiciele szczecineckich firm zadeklarowali, iż nie ma znaczenia miejsce zamieszkania pracowników, bądź pracownicy powinni mieszkać blisko zakładu pracy. Jeśli zaś chodzi o płeć pracowników, to z badania wynika, iż cecha ta uzależniona jest od profilu działalności danej firmy – w badanych firmach płeć pracownika albo nie ma znaczenia, bądź preferuje się zatrudnianie mężczyzn. Podobnie sytuacja przedstawia się biorąc pod uwagę oczekiwania pracodawców odnośnie wieku pracowników – w większości przypadków wiek osób zatrudnionych w badanych firmach nie ma znaczenia, bądź preferowaną kategorią wiekową są osoby pomiędzy 26 a 45 rokiem życia. Badanie wykazało również, iż w opinii większego odsetka badanych nie ma znaczenia ustabilizowana sytuacja rodzinna, choć na podstawie zebranego materiału badawczego nie można jednoznacznie stwierdzić, że życie osobiste pracowników wpływa na ich sytuację zawodową,
- ◆ wśród badanych firm w których pracodawcy oczekują, aby potencjalni pracownicy posiadali doświadczenie zawodowe, najczęściej wymaga się posiadania co najmniej 3 – miesięcznego stażu zawodowego,
- ◆ szczecineccy pracodawcy w większości są zadowoleni z kwalifikacji swych pracowników, choć pojawiały się opinie, iż można by było je rozwinąć,
- ◆ większość przedsiębiorców z badanego powiatu zadeklarowało, iż w ciągu ostatniego roku nie kierowali swych pracowników na szkolenia, czego głównym powodem był zbyt wysoki koszt szkoleń, bądź brak określonych potrzeb szkoleniowych,
- ◆ większość pracodawców, mimo iż wiedzą, że istnieje możliwość przyjęcia osoby bezrobotnej skierowanej przez urząd pracy na staż, bądź przygotowanie zawodowe w firmie, nie korzysta z takiej możliwości. Ponadto badanie wykazało, iż w większości szczecineckich firm nie organizuje się praktyk zawodowych dla uczniów, czego głównym powodem w opinii pracodawców jest brak chętnych.

Przeprowadzone badania i uzyskane wyniki oraz szczegółowe rozpoznanie sytuacji i oczekiwań pracodawców w powiecie szczecineckim pozwoliły na stworzenie rekomendacji, które wynikają z różnego rodzaju danych zdobytych w trakcie procedury badawczej:

Lp.	Wnioski i rekomendacje
1.	<p>Współpraca na większą skalę Powiatowego Urzędu Pracy z lokalnymi i regionalnymi pracodawcami w zakresie pozyskiwania informacji dotyczących oczekiwań pracodawców co do kwalifikacji i kompetencji potencjalnych pracowników. Współpraca ta miałaby polegać głównie na obustronnej wymianie informacji niezbędnych do sprawnego i efektywnego działania zarówno instytucji rynku pracy, jak i pracodawców (np. internetowa platforma komunikacji między PUP a pracodawcami, newsletter, bieżące sprawozdania z zapotrzebowania pracodawców na określone kwalifikacje czy szkolenia zawodowe, itp.)</p>
2.	<p>Przeprowadzanie na większą skalę szkoleń pracowniczych jako instrumentu motywowania oraz podnoszenia kwalifikacji zasobów ludzkich oraz jako element promocji kształcenia ustawicznego stanowiącego dobrą praktykę. Ma to na celu spowodowanie elastycznego podejścia do kariery zawodowej przez zachodniopomorskich pracowników i natychmiastowe reagowanie na zmiany zapotrzebowania lokalnego/regionalnego rynku pracy. Ponadto ważne jest aby uświadamiać osoby starające się o przyjęcie do pracy, jak ważne dla współczesnych pracodawców są cechy interpersonalne.</p>
3.	<p>Dostosowanie oferty szkoleniowej Powiatowego Urzędu Pracy oraz instytucji szkoleniowych do oczekiwań branżowych zgłaszanych przez lokalnych i regionalnych pracodawców, bowiem ofertę szkoleniową należy konstruować m.in. w oparciu o potrzeby regionalnego i lokalnego rynku pracy. Natomiast w województwie zachodniopomorskim brak jest szerszej współpracy między pracodawcami, a instytucjami rynku pracy w tym zakresie.</p>
4.	<p>Szersza promocja szkolnictwa zawodowego oraz specjalistycznego w regionie, w celu uzupełnienia niedoborów kwalifikacyjnych związanych w dużej mierze z deficytowymi zawodami technicznymi (m.in. wsparcie szkół zawodowych w rozwoju ich relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym; większy nacisk na przeprowadzanie praktyk zawodowych w celu nabycia zwłaszcza wiedzy i kompetencji miękkich przez potencjalnych pracowników już na etapie ich edukacji na poziomie średnim).</p>
5.	<p>Stały monitoring ogłoszeń o pracę dotyczących lokalnych rynków pracy, w celu sprawnego ustalania trendów i tendencji popytowych, mające na celu jak najlepsze rozpoznanie specyfiki danego rynku, a tym samym rzetelne rozplanowanie podejmowanych na lokalnych rynkach działań związanych m.in. z inwestycjami czy rozszerzaniem działalności niektórych firm.</p>